

Ina Nordbäck

Ihana Ryijy

Hyvinvointi lähtökohtana ryijyworkshop-konseptin kehittämisessä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Muotoilija AMK

Tekstiilisuunnittelu

Opinnäytetyö

18.4. 2016

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Ina Nordbäck Ihana Ryijy Hyvinvointi lähtökohtana ryijyworkshop-konseptin kehittämisessä 42 sivua + 3 liitettä 18.4.2016
Tutkinto	Muotoilija (AMK)
Koulutusohjelma	Muotoilun koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Tekstiilisuunnittelu
Ohjaaja(t)	Lehtori Hilpi Koivisto Tekstiilisuunnittelija Rosa Piironen
<p>Opinnäytetyön päätavoitteena on kehittää ryijyworkshop-konsepti. Työn toiminnallisenä produktina järjestettiin testiworkshop, jonka avulla selvitettiin konseptin toimivuutta käytännössä. Aineiston keruumenetelmänä toimi kyselytutkimus. Kyselyn avulla selvitettiin osallistujien odotuksia workshopin suhteen, sekä palautetta sen jälkeen.</p> <p>Työn taustateoriassa perehdyttiin hyvinvoinnin käsitteeseen ja käsityön hyvinvoinnillisiin vaikutuksiin. Käsillä tekemisellä on tutkittu olevan positiivisia vaikutuksia hyvinvoinnille. Käsityö on hyväksi aivoille, se rentouttaa ja opettaa läsnäoloa. Ryijyn historiaa käsiteltiin suppeammin, ja painotus oli nykyaikaisissa ryijyissä ja seinätekstiileissä. Ryijy on perinteinen suomalainen tekstiilitekniikka, joka ansaitsee saada lisää näkyvyyttä osakseen. Workshopin tavoitteena on tehdä ryijystä helpommin lähestyttävä käsityön muoto ja modernisoida käsitystä siitä.</p> <p>Testiworkshop ja kyselyn tulokset osoittavat, että workshop oli onnistunut. Ryijyn tekeminen rentoutti ja toi hyvää oloa. Käsillä tekeminen koettiin merkittävänä itseilmainsun välineenä.</p> <p>Varsinaista workshopia ei toteutettu tämän opinnäytetyön puitteissa, vaan se jäi konseptitasolle. Workshop on kuitenkin monistettavissa, ja sen jatkotyöstö, markkinointi ja yhteistyöyritysten hankinta jäävät tämän opinnäytetyöprosessin ulkopuolelle.</p>	
Avainsanat	Ryijy, hyvinvointi, käsityö, workshop, konsepti

Author(s) Title Number of Pages Date	Ina Nordbäck Lovely Ryijy Well-being as a starting point in developing a ryijy-rug workshop 42 pages + 3 appendices 18.4.2016
Degree	Bachelor of Arts and Culture
Degree Programme	Design
Specialisation option	Textile design
Instructor(s)	Hilpi Koivisto, Senior lecturer Rosa Piironen, Textile designer
<p>The main object of this thesis is to design a ryijy-rug workshop concept. A test-workshop was arranged as a functional production to resolve the concepts operability in practice. As a method of gathering was an enquiry, whose main goal was to find out the participants expectations of the workshop, and ask feedback of it afterwards.</p> <p>The background theory focused on the concept of well-being and how doing crafts can have an effect on it. The impacts of craft for subjective well-being are indisputable. Crafts help brain activity, relaxation and teach presence. The focus was on contemporary ryijy rugs and tapestries, therefore the history of ryijy rugs was left as secondary. Ryijy is a traditional Finnish handicraft, which deserves more attention. The goal of the workshop is to modernize the idea of ryijy rugs and make it a more approachable form of craft.</p> <p>The test workshop and findings of the enquiry pointed that the workshop was a success. Making ryijy rugs brought feelings of relaxation amongst the participants. The actual workshop did not actualize during the thesis, but was left on a concept level. The workshop and it's follow-up, marketing and obtaining of collaboration partners is left outside this thesis.</p>	
Keywords	Ryijy-rug, Well-being, crafts, workshop, concept

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opinnäytetyön lähtökohdat	3
2.1	Viitekehys	3
2.2	Tutkimusmenetelmät, työn rajaus ja tavoitteet	4
3	Hyvää oloa käsillä tekemisestä	5
3.1	Hyvinvointi lyhyesti	5
3.2	Käsityön asema ja merkitykset hyvinvointiin	6
3.3	Läsnäoloa ja rentoutumista käsillä tekemisestä	9
4	Ryijy – peitteestä moderniksi seinätekstiiliksi	11
4.1	Ryijyn historian vaiheet	11
4.2	Ryijy tänään	14
4.3	Ryijyn tekniikat	18
5	Ryijyworkshop	20
5.1	Workshopin inspiraatio ja ideointi	20
5.2	Suunnitteluprosessi	21
5.2.1	Ryijymallit	21
5.2.2	Ohjeet	24
5.2.3	Materiaalit	25
5.2.4	Testiworkshopin suunnittelu ja järjestäminen	26
5.3	Testiworkshop – konseptin testaus käytännössä	27
5.4	Osallistujien palaute ja kyselyn analysointi	32
5.5	Yhteenveto ryijyworkshop-konseptista ja jatkosuunnitelmat	34
6	Lopuksi	37
	Lähteet	40
	Liitteet	
	Liite 1. Kysely	
	Liite 2. Kutsu workshopiin	
	Liite 3. Ohjeet	

1 Johdanto

Hyvinvointi on teemana tällä hetkellä ehkä ajankohtaisempi kuin koskaan. Kun maailma tuntuu voivan huonosti ja ikävät uutiset ympäröivät meitä päivittäin, yksilön hyvinvointi korostuu. Hyvinvointi myös tiedostetaan mielestäni entistä paremmin tänä päivänä, ja siitä voisi jopa puhua eräänlaisena muoti-ilmiönä.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ryijyworkshop-konsepti ja tarkastella käsitöiden vaikutuksia hyvinvointiin. Workshopin tavoitteena on opetella ryijyn tekniikka käsin ommellen ja valmistaa pieni moderni ryijy ohjeiden mukaan. Varsinaista workshopia ei järjestetä opinnäytetyöprosessin aikana, vaan opinnäytetyö koostuu konseptin suunnittelusta ja testaamisesta. Tämä työ on oma projektini ja mahdollisten yhteistyöyritysten hankkiminen jää tämän opinnäytetyön ulkopuolelle. Hyvinvointiteema on itselleni merkityksellinen, ja tulevana muotoilijana haluan ottaa kantaa siihen tämän opinnäytetyön muodossa.

Opinnäytetyön aihetta miettiessäni palasin aina uudelleen ryijyyn. Kiinnostukseni ryijyä kohtaan kumpuaa lapsuuden muistoista saakka, sillä isoäitini oli kova tekemään käsitöitä ja muistan aina ihailleeni hänen seinällään olevaa käsin solmittua ryijyä. Oma ryijykipinäni syttyi syksyllä 2013, kun mietin sopivaa tekniikkaa seinätekstiilin toteuttamiseksi Heimtextil-messuille Frankfurtiin. Olen valmistanut ryijyjä omaksi ilokseni ja tilauksesta jo muutaman vuoden ajan. Kiinnostukseni ryijyä kohtaan johtuu suurelta osin varmasti sen haptisuudesta. Tekstiilit koetaan usein kaksiulotteisina, mutta ryijyn kolmiulotteinen pinta houkuttelee koskettamaan.

Teoriaosuudessa luvussa 3 tarkastelen aikaisempien tutkimusten ja artikkelien valossa käsitöiden hyvinvoinnillisia vaikutuksia. Perehdyn myös käsityön ja hyvinvoinnin yhteyteen mindfulnessin eli tietoisien hyväksyvän läsnäolon näkökulmasta. Käsityön tekemisellä voi olla yksilölle yhtä monta tarkoitusta ja merkitystä kun on sen tekijöitäkin. Monelle harrastajalle käsityö kuitenkin toimii eräänlaisena meditatiivisena toimintana ja stressinhallintakeinona. Käsityö on positiivinen esimerkki siitä, miten merkityksellinen tekeminen voi lisätä hyvinvointia ja elämän tarkoituksellisuuden tunnetta. Käsityöllä on tutkittu olevan paljon positiivisia vaikutuksia myös psyykkiselle terveydelle. Käsillä tehdessä aivot toiminta aktivoituu ja verenpaine ja sydämen syke laskevat. (Pöllänen 2012.)

Käsityöt ovat tilastojen mukaan Suomen suosituin harrastus (Tilastokeskus 2005). Ryijyn tekemiseen keskittyneitä työpajoja ei ole juurikaan järjestetty, ja näin itse tässä tilaisuuden, sillä ryijy on tällä hetkellä erittäin ajankohtainen. Ryijyjä ja muita moderneja seinätekstiilejä on näkynyt paljon sosiaalisessa mediassa, blogeissa ja sisustuslehtien sivuilla. Tavoitteeni on opinnäytetyössäni tuoda ryijyä tunnetummaksi käsityön muodoksi helposti lähestyttävän workshopin kautta. Haluan omalta osaltani uudistaa käsitystä ryijystä isona tunkkaisena seinätekstiilinä, millaiseksi se vielä monesti mielletään. Ryijy on tekniikkana varsin hidas, mutta koen, että sen tekeminen rentouttaa ja tuo vastapainoa nykypäivänä yhteiskunnassa vallalla olevalle tehokkuuden ja suorittamisen ihannoimiselle.

Kuva 1. Ensimmäiset ryijyni esillä Lokal galleriassa Helsingissä keväällä 2014.

2 Opinnäytetyön lähtökohdat

2.1 Viitekehys

Kuva 2. Viitekehys

Oheisen viitekehysten keskiössä näkyy ryijyworkshop-konsepti, jonka kehittäminen on samalla työni päätavoite. Tasavertaisesti konseptin molemmiin puolin ovat hyvinvointi ja käsityö. Käsityön vaikutuksia hyvinvoinnille käsitellään opinnäytetyössä ryijyn tekemisen kautta. Hyvinvoinnin ja käsityön vieressä kuviossa oikealla näkyvät käsitteet, jotka vaikuttavat konseptin muotoutumiseen. Ryijyn tekemisen kautta nämä kaikki liittyvät toisiinsa.

2.2 Tutkimusmenetelmät, työn raja- aus ja tavoitteet

Opinnäytetyöni on toiminnallinen työ, jonka produktina toimii ryijyworkshop-konseptin kehittäminen. Kokeilen konseptin toimivuutta käytännössä järjestämällä työpajan pienelle ryhmälle. Tämä testiworkshop ja sen osallistujille tehty kysely toimivat aineiston keruumenetelmänä omien havaintojeni lisäksi. Kyselytutkimus toteutetaan laadullisena ja siinä yhdistyvät jäsennellyt ja avoimet kysymykset. Tarkoitukseni on selvittää käytännössä, mitä kaikkea minun tulee ottaa huomioon tällaisen työpajan ohjaajana ja järjestäjänä. Varsinainen workshop ja siihen liittyvät yhteistyökuviot sekä markkinointi jäävät tämän opinnäytetyöprosessin ulkopuolelle.

Opinnäytetyöni etsii vastausta kysymykseen miten käsillä tekeminen voi vaikuttaa hyvinvointiin. Oma hypoteesini on, että käsillä tekeminen lisää subjektiivista hyvinvointia. Käsittelen hyvinvointia yleisesti ja tarkastelen käsityön ja hyvinvoinnin yhteyksiä aiheesta tehtyjen tutkimusten ja artikkelien valossa. Keskeisinä lähteinä toimivat käsityötieteen professori Sinikka Pölläsen tutkimukset ja artikkelit, sekä Pirkko Anttilan kirjallisuus. Pohdin myös, voivatko käsityöt toimia mindfulnessin tavoin ja opettaa rentoutumista ja läsnäoloa usein hektisessäkin arjessamme.

Workshopin tavoitteena on opetella ryijyn valmistustekniikka käsin ommellen valmiille pohjakankaalle ja valmistaa ohjeiden mukainen pienikokoinen ja moderni ryijy. Tavoitteeni on modernisoida käsitystä ryijyistä ja luoda helposti lähestyttävä ryijyworkshop-konsepti.

Tutkimuskysymykseni ovat:

Miten rakentaa ryijyworkshop-konsepti?

Miten ryijyn tekeminen voi tuoda hyvää oloa?

3 Hyvää oloa käsillä tekemisestä

Tässä luvussa avaan hyvinvoinnin käsitettä lyhyesti. Hyvinvointi ja mindfulness toimivat lähtökohtana ja inspiraationa opinnäytetyöni aiheelle. Pohdin, voiko käsillä tekeminen toimia mindfulnessin tavoin ja auttaa meitä olemaan paremmin läsnä hetkessä. Käsityön ja hyvinvoinnin yhteys on verrattain uusi tutkimuskenttä. Käsitelen käsityön ja hyvinvoinnin yhteyksiä subjektiivisesta näkökulmasta, sekä pohdin käsityön asemaa ja merkitystä tänä päivänä.

3.1 Hyvinvointi lyhyesti

Hyvinvoinnin käsitteen määrittely on haasteellista, sillä se perustuu aina yksilön subjektiivisiin kokemuksiin omasta elämästään. Hyvinvointi ei ole ominaisuus eikä pysyvä tila, vaan se vaihtelee yksilöllisesti elämän eri tilanteissa. Hyvinvointi voi viitata sekä psyykkiseen eli henkiseen tai fyysiseen hyvinvointiin. Usein puhuttaessa yksilön hyvinvoinnista käytetään käsitteitä terveys ja elämänlaatu. Laajemmin tarkasteltuna hyvinvointi-käsite viittaa sekä yksilölliseen, että yhteisötason hyvinvointiin. Yksilöllisen hyvinvoinnin osatekijöiksi luetaan mm. sosiaaliset suhteet, itsensä toteuttaminen, onnellisuus ja sosiaalinen pääoma. Yhteisötason hyvinvoinnin ulottuvuuksia taas ovat elinolot, työllisyys, työolot sekä toimeentulo. Tavallisesti hyvinvoinnin mittarina on käytetty bruttokansantuotetta, jota voidaan pitää kansantaloudellisen hyvinvoinnin mittarina (Savela 2009). On selvää, ettei kansantalouden tilinpito pysty mittaamaan ihmisten hyvinvointia sanan laajemmassa merkityksessä. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos jaottelee hyvinvoinnin koostuvan kolmesta eri osatekiästä: terveyteen, materiaaliseen hyvinvointiin ja koettuun hyvinvointiin tai elämänlaatuun (THL 2015). Hyvin erilaiset asiat siis vaikuttavat hyvinvointiimme. Nämä osatekijät ovat usein toisistaan riippuvaisia jolloin ne tukevat toisiaan. (Wikipedia 2015.)

Yhteiskunnassamme hyvinvointi on ajankohtainen puheenaihe. Pitkään jatkunut taantuma ja globaalit muutokset ovat esillä päivittäin ja lisäävät tunnetta epävarmuudesta. Kun yhteiskunta voi huonosti, yksilön hyvinvoinnin tila korostuu. Hyvinvointi tuntuu olevan tavoitteellinen tila, josta suorituskeskeinen fitness -ilmiö on oiva esimerkki. Erilaiset hyvinvointipalvelut ovat suosittuja ja niiden kysynnän enustetaan kasvavan tulevaisuudessa (Antila 2010). Puhutaan paljon kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista. Elämänvalmennus ja erilaiset terapiamuodot ovat yleistyneet.

Ylipäättään asenneilmapiiri on muuttumassa hyvinvoinnista puhuttaessa. Enää ajatella hyvinvoinnin olevan yhtä kuin pelkkä fyysinen terveys, henkisyyden merkitys on nousemassa. Ei riitä että haetaan hyvää oloa liikunnasta ja oikeanlaisesta ravinnosta, vaan haetaan mielihyvää ja henkistä tasapainoa. Ihminen on kokonaisuus, missä hyvinvointi ilmenee henkisen ja fyysisen terveyden tasapainona ja tyytyväisyytenä omaan itseensä ja elämäänsä.

3.2 Käsityön asema ja merkitykset hyvinvointiin

Käsityön rooli arjessamme on muuttunut paljon siitä, mitä se oli vielä muutamia vuosikymmeniä sitten. Tuotantoteknologia ja yhteiskunnan teknistyminen ovat eriyttäneet työn, harrastuksen ja koulutuksen toisistaan, mistä johtuen myös käsityö on eriytynyt tuotannollisista toimista ja sen merkitys on muuttunut ihmisten arjessa. (Pöllänen 2012.) Työelämässä kädentaitoja ja käsillä tekemistä tarvitaan yhä vähemmän. Toisaalta lisääntynyt vapaa-aika on mahdollistanut harrastamisen eri tavalla. Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimuksen (2009) mukaan harrastaminen onkin lisääntynyt selvästi viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana. Käsityö on harrastuksista suosituimpia. (Pöllänen 2012; Tilastokeskus 2005.) Käsityö elää tässä ajassa ja siitä on tullut taas trendikästä. Käsityön arvostus on lisääntynyt ja harrastajien määrä kasvanut. Käsityön nähdään edustavan pehmeitä arvoja, mutta niillä voidaan myös ottaa kantaa. Perinteitä ja yksilöllisyyttä arvostetaan, ekologisuudesta on tullut eräänlainen itseisarvo ja kierrätysmateriaalit ovat ympäristötietoinen vaihtoehto. (Aalto & Luutonen 2012.)

Oletan, että älypuhelinajan aikana moni ei altistu tarpeeksi monipuolisille ärsykkeille. Tietokoneet ovat kehittyneet niin, että kehon tarvitsee työskennellä mahdollisimman vähän. Olemme nykyään koko ajan tavoitettavissa, ja jatkuva informaatiotulva koetaan helposti hajottavana ja stressaavana. On mielenkiintoista pohtia, miten se vaikuttaa ihmismieleen, kun olemme ikään kuin monessa paikassa samaan aikaan. Kehomme työskentelee vähän, mutta mieli saa jatkuvasti ärsykeitä. Pölläsen mukaan abstraktin ajattelun avulla saatu tieto ei kuitenkaan voi kokonaan korvata keuhollista tiedonhankintaa, vaan kädellisinä olentoina meillä on luonnostaan halu ja tarve toteuttaa itseämme käsin (Pöllänen 2012). Käsitöiden tekeminen on hyvää vastapainoa tietokoneiden kanssa työskentelylle, sillä silloin näkee työnsä tulokset heti. Myös aistit ovat käsillä tehdessä monipuolisesti käytössä. Voimme tuntea villan pehmeiden käsissämme, nähdä kankaan rakenteen ja kuulla silkin kahinan. Erilaisten materiaalien koskettelu ja tuntuma vaikuttavat tutkitusti aivojen kehityk-

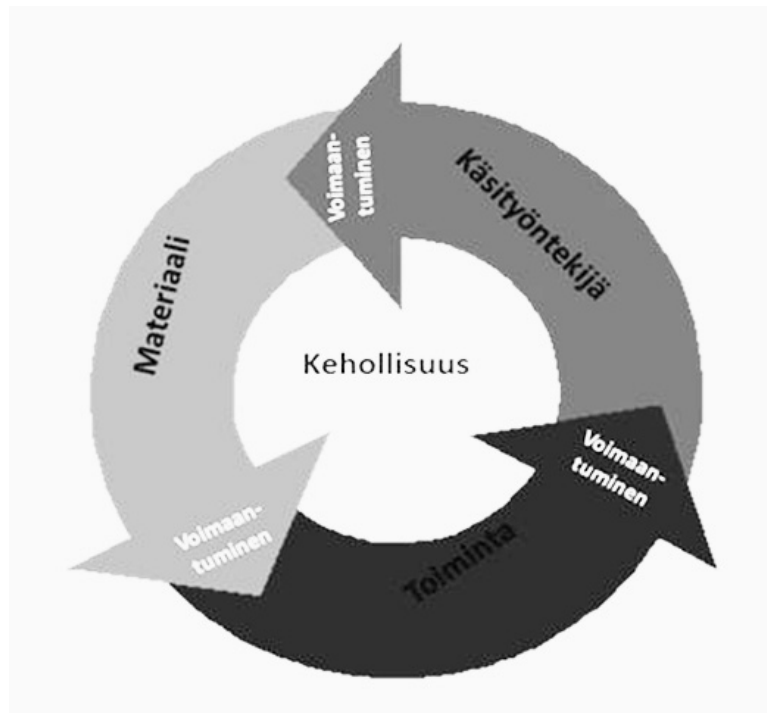
seen jo lapsuudessa. Käsillä tekeminen tukee oppimista ja auttaa sekä keskittymään että rentoutumaan. (Repo, 2012.) Ihmisen kyky prosessoida tietoa aistimustensa kautta on saattanut tulla helposti aliarvioiduksi näinä tekniikan automaation ihannointiin pyrkineinä vuosina.

Tarve fyysiselle tuotteelle tai tavaralle ei välttämättä enää ohjaa käsityön tekemistä, vaan se on monelle harrastajalle keino ilmaista itseään ja rentoutua arjen kiireissä. Itse tekemisen prosessi voi olla monelle valmista tuotetta tärkeämpää. Tuotelähtöisyyden voisi katsoa olevan toissijaista, jolloin käsityön tekemisen prosessia motivoivat ensisijaisesti psyykkiset, sosiaaliset tai kulttuuriset tarpeet. Olen huomannut, että tekemisen prosessi on itsessään palkitseva. Materiaalien koskettelu ja värien kanssa työskentely on nautinnollista. Lankojen muotoutuminen käsissä valmiiksi tuotteeksi ilahduttaa sekä kehoa että mieltä. Tunne aikaansaamisesta palkitsee. Käsityöhön liitetään paljon muistoja ja merkityksiä, ja se voi antaa tekijälleen elämyksiä loppuelämäksi. Joskus käsillä tekeminen voi olla keino käsitellä vaikeita tilanteita, surua tai menetyksiä. Käsityö voi näin toimia välineenä tunteiden ja ajatusten prosessoimisessa, jolloin se voi auttaa käsittelemään asioita ja auttaa näkemään ne uudessa valossa. (Pöllänen 2013; Aalto & Luutonen 2012.)

Käsityön tekeminen voi tuottaa tekijälleen tyydytystä antamalla mahdollisuuden luovuuteen ja itseilmaisuun (Anttila 1993, 10). Tekemästani kyselystä ilmeni, että testiworkshopin osallistujista 80 % käsillä tekemiseen motivoi eniten juuri itseilmaisuus ja luova toiminta. Käsityön tekeminen on siis monelle harrastajalle keino ilmaista itseään ja käyttää luovuuttaan. Käsityön tuloksena syntyvä konkreettinen tuote ilmentää usein aina tekijänsä persoonaa. Käsityöllä on siten merkitystä ihmisen omakuvan muotoutumisessa ja itsetunnon kehittämisessä ja ylläpitämisessä. (Pöllänen 2013.) Käsityön tekijä siirtää työhönsä aina palan itsestään, ajatuksistaan ja tunteistaan.

Käsityön hyvinvointivaikutukset perustuvat käsin tekemiseen ja toiminnan aikana tapahtuvaan pohdintaan. Tätä voidaan kuvata kolmesuuntaisena vuorovaikutuksena, joka perustuu tekijän, materiaalin ja käsin toimimisen väliseen voimauttavaan vuorovaikutukseen. (Pöllänen 2013.) (Kuva 3). *”Käsityön terapeuttisuus on perustunut taitojen ja tietojen kehittymiseen, oman kehon, materiaalin ja välineiden, ajattelun ja tunteiden hallintaan sekä käsityöhön liittyviin sosiaalisiin ja kulttuurisiin tekijöihin.”* Käsityön tekeminen on merkityksellistä myös siinä mielessä, että itse valmistetut tuotteet synnyttävät tunteita aikaansaamisesta ja hyödyllisyydestä.

(Pöllänen 2013.) Käsillä tekeminen on aina kokonaisvaltainen kokemus: kehomme kautta elämme, ajattelemme, tunnemme ja saavutamme kokemuksen (Aaltonen 2012).

Kuva 3. Käsityö kolmensuuntaisena voimauttavana vuorovaikutuksena (Pöllänen 2013)

Sosiaalisuus ja yhteisöllinen tekeminen voi myös olla keino lisätä hyvinvointia käsityön kautta. Erilaiset käsityökerhot ja neulekahvilat ovat suosittuja. Käsityö on globaalia ja netin kautta on helppo omaksua vaikutteita. Erilaiset käsityöblogit ja nettiyhdistykset ovatkin suosittuja harrastajien keskuudessa. Käsitöiden tekeminen yhdessä muiden kanssa voi tuoda enemmän iloa, kuin yksin tekeminen. Yhdessä tekeminen antaa lisäarvoa työlle, se virkistää ja tuo hyvää mieltä. Käsitöiden ympärille verkostoidutaan ja niitä tehdään lahjaksi läheisille. Muilta kanssaharrastajilta saatu tuki ja kannustus voi lisätä itsevarmuutta ja hyvää mieltä. (Anttila 1992, 38; Aalto & Luutonen, 2012.)

Käsityö edustaa uudenlaista hidasta elämäntapaa (slow life), mikä näkyy leppoisampana tempona ajan käytössä, arjessa ja tilojen ratkaisuissa (Pöllänen 2012). Vastapainona digitalisaatiolle perinteiset käsityötekniikat kiehtovat, mutta ennen kaikkea lähtökohtana uudelle. Vanhaa ja uutta sekoitetaan ennakkoluulottomasti keskenään ja tekniikoihin suhtaudutaan ylipäättään vapautuneemmin. Käsityön te-

keminen voidaan myös nähdä eräänlaisena kannanottona hitaamman elämän puolesta. Monet tekniikat ovat aikaa vieviä, mutta tuovat vastapainoa kaikkialla olevalle tehokkuuden ja suorittamisen ihannoimiselle. (Aalto & Luutonen, 2012.)

3.3 Läsnaoloa ja rentoutumista käsillä tekemisestä

Aluksi ryijyjä tehdessäni turhauduin tekniikan hitauteen, mutta kun ymmärsin nauttia prosessista, oivalsin, miten rentouttavaa ja rauhoittavaa käsillä tekeminen voi parhaimmillaan olla. Ryijy on tekniikkana varsin hidas, ja se vaatii tekijältään kärsivällisyyttä. Vaikutusta voisi verrata mihin tahansa keskittymistä vaativaan toimeen. Jonkin tietyn askareen tekeminen ja siihen keskittyminen opettaa läsnäoloa (Repo 2012.)

Käsillä tekemisen on tutkittu vaikuttavan rentouttavasti. Moni ryijyworkshopin osallistujista piti käsitöistä varsinkin niiden tekemisen kautta syntyvän rentoutumisen ja hyvän olon vuoksi. Rentoutuminen on psyykkistä mielen rauhoittumista. Eija Vähälä on tutkinut lisensiaatintyössään luovan käsityöprosessin aikana syntyvien emootioiden ilmenemistä, sekä niiden vaikutusta yksilön psyykkiseen hyvinvointiin. Vähälän mukaan käsillä tekemisen aikana syke hidastuu ja hengitys tasaantuu. Tekemisen prosessi koetaan usein rentouttavana ja palkitsevana, mitä vahvistavat positiiviset tuntemukset sekä itse tekemisestä että aikaansaannoksista nauttiminen. Myös toistuva liike rauhoittaa, esimerkiksi neulomisen aikana syntyvä rytmi voi vaikuttaa meditatiivisesti. (Vähälä 2003, 186.)

Kun työskentelemme käsillämme, mieleemme saa ansaittua lepoa. Markettien lehtihyllyt vallanneet aikuisten värityskirjat ovat monelle keino pysähtyä arjen kiireissä. Värityskirjojen suosio kertoo mielestäni paljon siitä, mitä ihmiset nykyään kaipaavat ja tarvitsevat. Värityskirjat ovat osa laajempaa ilmiötä, jonka avainsana on mielenrauha, mindfulness (Kanerva 2015). Mindfulness eli tietoinen hyväksyvä läsnäolo on tohtori Jon Kabat-Zinnin 1970-luvulla kehittämä meditaation muoto, jonka juuret ovat buddhalaisessa filosofiassa. Tietoinen läsnäolo merkitsee olotilaa, jossa kohdistetaan mielen huomio tietoisesti johonkin nykyhetken kokemukseen. Hyväksyvässä tietoisessa läsnäolossa on kyse avoimesta, valppaasta ja hyväksyvästä suhtautumisesta nykyhetkeen, ilman ennakkoluuloja ja asioiden, ihmisten tai omien ajatustensa arvottamista. (Laine 2015.) Mindfulnessista puhutaan tänä päivänä paljon, ja sen voisi sanoa olevan trendi-ilmiö. Itse kiinnostuin mindfulnessista muutama vuosi sitten kuultuani siitä olevan apua stressin hallinnassa. Vaikka tietoisuus-

taitojen perusajatuksia on lainattu buddhalaisesta filosofiasta, menetelmä ei sisällä uskonnollista eikä hengellistä puolta, eikä se myöskään ole rentoutumis- tai mielen-tyhjennysharjoitus, sillä se vaatii tietoista havainnointia. (Wikipedia 2016.)

Käsillä tekemisessä voi mielestäni soveltaa mindfulnessin oppeja. Kyse on yksinkertaistettuna liikemeditaatiosta, missä on kyse kehon toiminnan kautta syntyvästä mielen rauhoittumisesta ja läsnäolosta. Käsityön tekeminen on kehon ja mielen yhteyttä parhaimmillaan. Käsillä tekemisen rentouttava ja mieltä rauhoittava vaikutus perustuu sen aikana syntyvään rytmiin ja toistuviin, yksinkertaisiin liikesarjoihin. Käsillä tekemiseen voi tuoda mukaan tietoista läsnäoloa, ja tekemisen prosessi koetaankin usein meditatiiviseksi. Tutkimukset osoittavat, että neulomisella ja muilla tekstiilitekniikoilla on paljon yhteistä mindfulnessin ja meditaation kanssa – niillä kaikilla on todettu olevan positiivisia vaikutuksia mielenterveydelle ja hyvinvoinnille. (McKay 2014.)

Käsillä näpräileminen ja toistuva, yksitoikkoinen tekeminen vapauttaa kognitiivisia resursseja. Ajattelumme muuttuu, kun puuhaamme käsillämme, kertoo työterveyslaitoksen tutkimusprofessori, aivotutkija Minna Huotilainen. Luova toiminta on välttämätöntä uusien asioiden oppimisen kannalta. *”Oppimisen aikana tehty käsityö auttaa keskittymään paremmin, kunhan työ ei ole niin vaativa, että se vie huomion kokonaan.”* (Repo 2012.) Käsitöiden tekeminen on ihanteellinen tapa rentoutua. Kun kädet keskittyvät tekemiseen, mieleemme saa tilaa prosessoida ajatuksia. Elämän merkityksellisten asioiden pohdinta ei välttämättä tapahdu aktiivisen ajattelun avulla, vaan huomaamatta yksittäisten arkielämään liittyvien tilanteiden ja toimintojen kautta. (Pöllänen 2012.)

4 Ryijy – peitteestä moderniksi seinätekstiiliksi

Tässä luvussa käsittelen ryijyn historian päävaiheita ja pohdin sen asemaa nykypäivänä. Luvussa 4.3 kerron ryijyn valmistustekniikoista.

4.1 Ryijyn historian vaiheet

Suomen kielen sana ryijy muodostuu muinaisskandinaavisista sanoista "ry" ja "ru", jotka tarkoittavat karkeaa ja takkuista (Sihvo 2009, 19). Ryijyn tekemisen taito omaksuttiin Suomeen Skandinaviasta, josta se levisi aluksi läntiselle rannikkoseudulle ja myöhemmin lähes koko maahan. Skandinaviaan ryijyteknikka tuli tieltä viikinkien mukana noin 800 jKr. (Peitteestä arvotekstiiliksi, 2000.) Ryijyjä valmistettiin alun perin käyttötekstiileiksi. Varhaisin tunnettu ryijytyyppi oli peiteryijy, jota käytettiin nukka alaspäin peitteenä. Ensin peiteryijyt toimivat lämmikkeenä ja suojana merimatkojen aikana veneessä ja myöhemmin peiteinä vuoteessa vällyjä korvaamassa. (Hännikäinen 1996, 14.) Koska kangaspuut olivat tuohon aikaan kapeita, valmistettiin nämä peiteryijyt kahdesta kappaleesta, jotka ommeltiin keskeltä yhteen. Peiteryijyn nukka oli pitkää, usein käsittelemätöntä ja karkeaa lampaanvillaa. Varhaisimmat ryijyt olivat nukkapuoleltaan kuvioimattomia, mutta nukattomalla puolella on kankaassa voinut olla väriraitoja tai kuvioita muodostava pohjakankaan sidos. Varhaisia kuvioaiheita ryijyissä olivat geometriset muodot, kuten pysty- ja vaakaraidat, verkonpohja- ja sakkilautapinnat, ristit, tähdet, neliöt ja ruudut. (Kuva 4.) (Peitteestä arvotekstiiliksi, 2000; Sopanen & Willberg 2008, 8).

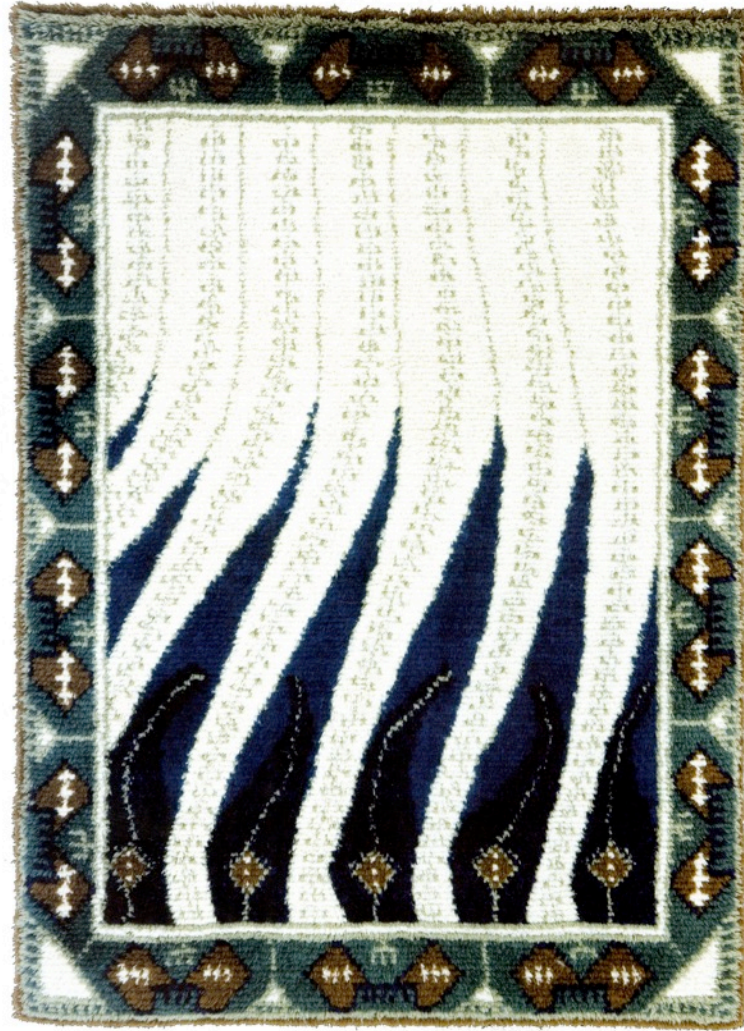
Kuva 4. Ahvenanmaalaisen peiteryijyn reunoihin on solmittu ruutuja.

Vaikka ryijyjä on kudottu Suomessa jo 1400-luvulla, ovat tiettävästi vanhimmat säilyneet vuosiluvulla merkityt ryijyt vasta 1700-luvun puolesta välistä. Koska keskiaikaiset ryijyt ovat kaikki käytössä loppuun kuluneita, voidaan päätellä, että ryijyt ovat olleet pitkään arkista käyttötavaraa. (Toikka-Karvonen 1971, 36.) Keskiajalla ryijyt olivat yleisesti käytössä peitteenä linnoissa, kuninkaankartanoissa, pappiloissa ja porvariskodeissa. 1500-luvulle tultaessa ryijyt olivat levinneet laajemmalle alueelle maassamme. (Koivisto 2014.)

1600-luvulla ryijyt levisivät ammattikankurien myötä myös pappiloihin ja varakkaampien talonpoikien käyttöön. Koska ryijyjä alettiin käyttää häissä morsiusparin ja papin jalkojen alla ja edustavina rekipeitteinä, kiinnitettiin nukkapuolen kuviointiin entistä enemmän huomiota. (Hännikäinen 1996, 16.) Aikaisemmin säästeliäästi kuvioitu ryijy oli nyt entistä lyhytnukkaisempi ja koristeellisempi. 1600-luvun loppupuolella kehittyi molemmin puolin nukitettu ryijytyyppi, jota pidetään välivaiheena ennen sen muuttumista vain oikealta puolelta nukitetuksi koristeryijyksi. Ryijyn merkitys peitteenä katosi lähes kokonaan 1700-luvun lopulla, kun sänkyihin saapuivat puuvillatakit: ryijy muotoutui koristetekstiiliksi seinälle, lattialle tai sängynpeitteeksi. (Honka-Hallila 2011, 27.)

Säätyläiskotien koristeelliset tyyli-ryijyt saivat vaikutteita aikansa muotivirtauksista. Kansanomaisiin ryijyihin muodostui alueellisia ryijytyyppejä, joissa värit, kuviot ja sommittelu vaihtelivat maakunnan mukaan. Kansanomaisten ryijyjen kudonta jatkui aina 1800-luvun puoliväliin asti, kunnes ryijyn kudonta alkoi rappeutua maassamme. (Hännikäinen 1996, 21; Koivisto 2014.)

Yksi tunnetuimmista suomalaisista ryijyistä ja ensimmäisen varsinaisesti moderni ryijy oli Akseli Gallen-Kallelan suunnittelema penkkiryijy Liekki, joka suunniteltiin vuoden 1900 Pariisin maailmannäyttelyyn. (Kuva 5.) Kun jugend-tyyli alkoi väistyä 1920-luvulla, innostuttiin kansanomaisista ryijyistä uudelleen. Uusia ryijyjä suunniteltiin niiden inspiroimina, ja ryijynkudonnasta tuli muodikas harrastus kaupungeisakin. Värikyseen, kuviointiin ja sommitteluun ryijyt saivat vaikutteita yleisistä taiteen ja arkkitehtuurin suuntauksista, kuten klassismista, kubismista ja funktionalismista. (Hännikäinen 1996, 27, 35.)

Kuva 5. Akseli Gallen-Kallelan Liekki-ryijy vuodelta 1900.

1900-luvun keskivaiheilla tekstiilitaiteilijat loivat uniikkeja taideryijyjä, joita palkittiin myös kansainvälisesti. Ryijyt olivat uniikkeja taideteoksia. Maalauksellisia ryijyjä suunnittelivat mm. Ritva Puotila, Eeva Brummer ja Uhra Simberg-Ehrström. Ryijyn paikka sisustuksessa vaihteli seinän ja lattian välillä. (Sopanen & Willberg 2008, 65- 72.)

Ryijyt olivat välillä epäsuosiossa. Ne koettiin pölyisyytensä takia allergisoiviksi ja koteihin sopimattomiksi. 1900-luvun lopulla ryijyn ilme kuitenkin uudistui ja se palasi takaisin kotien seinille ja julkisiin tiloihin. (Willberg, Rantala, Nytorp, 2008, 34.) Ryijyt muistuttivat geometrisuudessaan moderneja maalauksia, ja niiden nukitus saattoi olla eri pituiseksi leikattua jolloin vaikutelma oli kolmiulotteinen. (Sopanen & Willberg 2008, 375).

4.2 Ryijy tänään

Ryjyt ovat kokeneet uutta tulemistaan jo muutaman vuoden ajan. Seinätekstiilejä on näkynyt paljon sisustuslehtien sivuilla, blogeissa ja gallerioissa. Suomen käsitöiden ystävät on tilannut ryijymalleja nuorilta suunnittelijoilta. (Kuva 7.) Ryijyinnostus näkyy myös sosiaalisessa mediassa, varsinkin Instagramissa ja kuvapalvelu Pinterestissä modernit seinätekstiilit, kuvakudokset ja ryijyt ovat ilmiö. Nämä ryijyjä paljon muistuttavat kuvakudokset ovat suosittuja varsinkin yhdysvalloissa, missä moni tekijä on rakentanut kokonaisen brändin seinätekstiilien ympärille. Tästä esimerkkinä on australialaislähtöinen Maryanne Moodie, joka järjestää *tapestry weaving* työpajoja ja myy kuvakudoksiaan sekä tarvikepaketteja käsityösivusto Etsyssä. (Kuva 6.)

Kuva 6. Maryanne Moodie järjestää kudontaworkshopeja ympäri maailmaa.

Uskon, että ryijyn suosio liittyy tänä päivänä vallalla olevaan traditionaalisuuden trendiin. Perinteisten ja kansanomaisten käsityötekniikoiden arvostus on noussut vastapainona tekniikan kehittyessä. Digitaalisuus on iso trendi, mutta vastapainona sille käden taidot ja tarinat esineiden ja konseptien takana muuttuvat mahdollisesti yhä merkittävimiksi asioiksi (Asun 1/2016). On hienoa huomata, että tämän pe-

rinnetekstiilin arvostus on nousemassa ansaitsemalleen tasolle sen ilmeen päivittämisen myötä. Yhden ryijyworkshopin osallistujan mukaan tekstiilitaide ja ryijyt tuntuvat pitkästä ajasta ajankohtaisilta ja raikkailta taktiilisuutensa takia. Samalla kuitenkin ryijy mielletään yhä pölyisenä ja mummomaisena tekstiilinä, ja monet perinnyryijyt myydäänkin kirpputoreilla pilkkahintaan.

Nykyaikainen ryijy voi oikeastaan olla mitä vain isosta koko seinän peittävästä taidetekstiilistä postikortinkokoiseen miniryijyyn. Sitä eivät määrittele entisaikojen säännöt tai rajoitteet, ja materiaalivalinnoissa, väreissä ja kuvioissa ainoastaan mielikuvitus on rajana. Nykyryijyt ovat usein kooltaan selkeästi pienempiä kuin esimerkiksi 1960-luvun taideryijyt. Monesti myös niiden ilme on rento ja leikkisä. (Kuva 9.) Ryijyn pieni koko tekee siitä sopivan sisustuselementin jokaiseen kotiin, sillä pienen kokonsa ansiosta se ei vaadi ympärilleen paljon tilaa.

Nykyajan modernit ryijyt ja seinätekstiilit imevät vaikutteita perinteisistä tekniikoista, mutta tyylejä yhdistellään ennakkoluulottomasti keskenään. Verrattuna moniin muihin tekstiilitekniikoihin, ryijyn ilmaisu on lähellä kuvataidetta. Värien ja kuvioiden sommittelu mahdollistaa maalauksellisen lopputuloksen. (Ryijy tänään ja huomenna, 2000.)

Kuva 7. Saana & Ollin suunnittelema ryijy Elonkierto Suomen Käsityön ystäville vuodelta 2015 hakee inspiraatiota kansanomaisesta symboliikasta.

Yksi kiinnostavimpia kotimaisia 2000-luvun ryijyntekijöitä on Touko Issakainen. Issakainen löytää ideat ryijyihinsä kansanomaisista ryijyistä, mutta lopputulos on originelli. Kansanryijyn kutojat kätkevät omia tunteitaan ja muistojaan käyttämiinsä aiheisiin. Uniikeissa ryijyissään Issakainen toteuttaa samaa periaatetta yhdistämällä muistoja, löydettyjä esineitä ja suikaleita vanhoista rakkaista vaatteista. Kuvassa näkyvästä ryijystä vuodelta 2006 löytyy mm. pieni metallikitara, tekoruusu, rintaliivien olkain ja hiuslenkki. (Sopanen, Willberg, 2008, 387.)

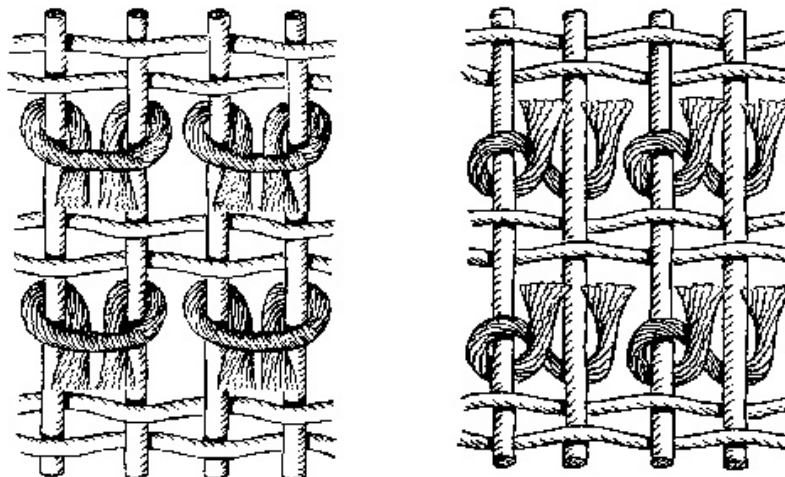
Kuva 8. Touko Issakainen, Rosanväriinen ryijy, 2006.

Kuva 9. Kuvakollaasi moderneista seinäteksteleistä.

4.3 Ryijyn tekniikat

Ryijy on kudottu tekstiili, joka rakentuu loimesta ja pohjakuteesta sekä erilaisista nukkalangoista, jotka muodostavat ryijylle ominaisen tuuhean ja pörröisen pinnan. Ryijyn nukat solmitaan rivi kerrallaan mallin edellyttämään järjestykseen. Ryijyteknikka on tunnettu jo ihmiskunnan varhaisimmista ajoista. Nukkien solmimisessa käytetään tavallisesti gordion- eli smyrnasolmua, joka tunnetaan meillä parhaiten ryijysolmun nimellä. Myös sennee- eli Persialaista solmua käytetään ryijyissä. (Kuva 10.) Nämä solmimistekniikat ovat tuhansia vuosia vanhoja, ja niitä käytetään ympäri maailmaa: jo muinaisten sumerilaisten vaatekappaleet saattoivat olla nukittuja. Myös egyptiläiset tunsivat tekniikan, mistä taidon on arveltu levinneen Eurooppaan. (Koivisto 2014; Hännikäinen 1996, 11.)

Kuva 10. Smyrna –ja Senneesolmut.

Ryijyjä yhdistää sama tekniikka kuin itämaisia mattoja. Toisin kuin itämaiset matot, ryijyjä ei valmistettu kestävämpään kovaa kulutusta, vaan niiden tarkoitus oli alun perin suojata ja antaa lämpöä. Ryijyn nukat ovat verrattain harvemmassa, ja nukat ovat pidemmät ja usein eripituiset. (Peitteestä arvotekstiiliksi, 2000.) Nukkalankana käytetään perinteisesti kerrattua, tiheäkierteistä villalankaa, mutta nukkalankojen pituus, tiheys sekä samaan nukkaan käytettävä lankamäärä vaihtelevat eri aikakausina ja eri alueilla. Ryijyn nukat voivat olla joko auki leikattuja, tupsumaisia tai lenkkimäisiä, yhtenäisestä pitkästä langasta solmittuja. (Koivisto, 2014.)

Ryijyjä voidaan valmistaa kahdella tekniikalla: joko kangaspuissa tai kuvakudoskehksessä kutoen tai käsin pohjakankaalle ommellen. Yleisesti tunnetuin ja alkupeäinen ryijyn valmistustapa on kangaspuissa kutoen, jolloin valmiiksi leikatut nukkalankatupsut solmitaan loimilankoihin kuderivien väleihin. Ryijyn pohjasidoksena käytetään yleensä tiheää kuderipsiä. Loimi on yleensä pellavaa tai hamppua ja kude tavallisesti villaa. (Koivisto 2014.)

Ryijyjä voidaan valmistaa myös valmiiksi kudotulle pohjakankaalle neulalla ommellen. Nämä niin sanotut käsityöryijyt syntyivät 1930-luvulla, kun ahtaisiin kaupunkiasuntoihin kangaspuiden sijoittaminen oli mahdotonta (Willberg, Rantala, Nytorp 2008, 33). Erilaisia valmiita tarvikepaketteja on saatavilla Suomen käsityön ystäviltä ja muista alan yrityksistä, mutta oman pienen ryijymallin suunnittelun ei tarvitse olla vaikeaa. Käsityöryijyä tehdessä nukkasekoitusta otetaan ommeltavaksi kerrallaan noin 1,2-1,5 metriä. Apuna nukkien ompelussa käytetään usein nukkalastaa, joka määrää valmiin nukan pituuden. Ommellen valmistettaviin ryijyihin käytetään pohjakankaaksi kanavakangas tai tukeva palttina- tai panamasidoksinen juutti- tai pellavakangas, josta voi purkaa kudelankoja nukkarivien ompelua varten. (Willberg, Rantala, Nytorp 2008, 114.) Kudottu ja ommeltu ryijy eivät eroa laadullisesti toisistaan, vaan molemmat ovat yhtä kauniita, kestäviä ja arvokkaita. (Hännikäinen 1996, 59, 71.)

5 Ryijyworkshop

Tässä luvussa taustoitin workshopin ideointiprosessia ja kerron miksi koen sen järjestämisen ajankohtaiseksi. Kerron testiworkshopin järjestämisestä, ja kaikista suunnitteluprosessiin liittyvistä asioista. Lopuksi pohdin workshopin onnistumista testiworkshopin osallistujille tekemäni kyselyn ja omien havaintojeni kautta, sekä teen yhteenvedon konseptista ja suunnitelmista jatkoa ajatellen.

5.1 Workshopin inspiraatio ja ideointi

Idea ryijyworkshopista lähti kehittymään miettiessäni sopivaa kontekstia ryijyn ja hyvinvointiteeman yhdistämiselle opinnäytetyössäni. Useat ystäväni ja tuttavani ovat kiinnostuneita ryijyistäni ja maininneet haluavansa myös oppia tekemään niitä itse. Olen huomannut, että monella kynnys uusien käsityötekniikoiden opettelemiseen omatoimisesti voi olla suuri, mutta ryhmässä tekeminen motivoi ja rohkaisee. Ajatus workshopista tuntui ajankohtaiselta, sillä ryijy kokee tällä hetkellä uutta tulemistaan. Yhteisöllisyys on muotoilussa nouseva trendi ja palvelumuotoilun näkökulman valitseminen tuntui ajankohtaiselta.

Inspiroiduin myös *tapestry weaving* -työpajoista, joissa kudotaan pieni seinätekstiili kuvakudoskehyksissä. Olen seurannut näitä kutojia ja työpajojen järjestäjiä Instagramin kautta jo pidempään, eikä niiden suosio näytä laantuneen. Tällä hetkellä yksilöllisyys on iso trendi, ja yksilöllisen käsityön tekeminen voi olla keino erottua massasta ja ilmentää omaa persoonaansa. Myös Suomessa muotoilijat ja eri alan käsityöläiset järjestävät työpajoja. Ryijyn, kudonnan, ja muiden perinteisten käsityötekniikoiden arvostus on taas nousemassa. Näin selkeän tarpeen ja kiinnostuksen ryijyn tekemiseen keskittyvälle workshopille. Työpajat voivat tarjota uuden taidon lisäksi elämyksiä ja kokemuksia kehollisuudesta ja omasta luovuudesta.

Vaikka sosiaalinen media yhdistää ihmisiä ja lisää käsityöharrastuksen näkyvyyttä, koen, että yhteisöllinen tekeminen ja sosiaalinen kanssakäyminen on vähentynyt sen myötä. Suurin osa kommunikaatiosta ja vuorovaikutuksesta tapahtuu laitteiden välityksellä. Elämme jatkuvassa ärsyketulvassa ja olemme koko ajan tavoitettavissa. Ei ole ihme, jos irrottautuminen arjesta ja omista huolista on monelle yhä vaikeampaa. Käsillä tekeminen yhdessä muiden kanssa voisi tuoda kaivattua taukoa arjen kiireistä. Ryijyworkshopin tarkoitus on tarjota uusi taito, rentoa yhdessäoloa,

erilaisia aistiärsykeitä, niiden kautta rentoutumista ja läsnäoloa, onnistumisen kokemuksia sekä tietenkin itse tehty ryijy.

5.2 Suunnitteluprosessi

Tässä luvussa avaan workshopin suunnitteluprosessia ja siihen liittyviä tekijöitä. Käyn läpi mallien suunnittelua, ohjeiden tekemistä, materiaaleja, ja varsinaisen tapahtuman järjestämistä. Minulla oli mielessäni selkeä kuva siitä, minkä tyyllisen konseptin haluan luoda. Halusin kehittää workshopista houkuttelevan ja luoda sille visuaalisesti miellyttävän ympäristön, jonka ilmapiiri olisi rohkaiseva ja inspiroiva. Lähdin omalle epämukavuusalueelleni tällaisen tapahtuman suunnittelussa, sillä minulla ei ole aikaisempaa kokemusta käsitöiden ohjauksesta. Olen toiminut tanssinohjaajana nuorille vuosina 2004-2008, joten ohjaajan roolista minulla oli käsitys. Halusin kokeilla workshopin toimivuutta käytännössä järjestämällä testiworkshopin pienelle ryhmälle, jotta saisin selville mitä asioita minun täytyisi sen ohjaajana ja järjestäjänä ottaa huomioon.

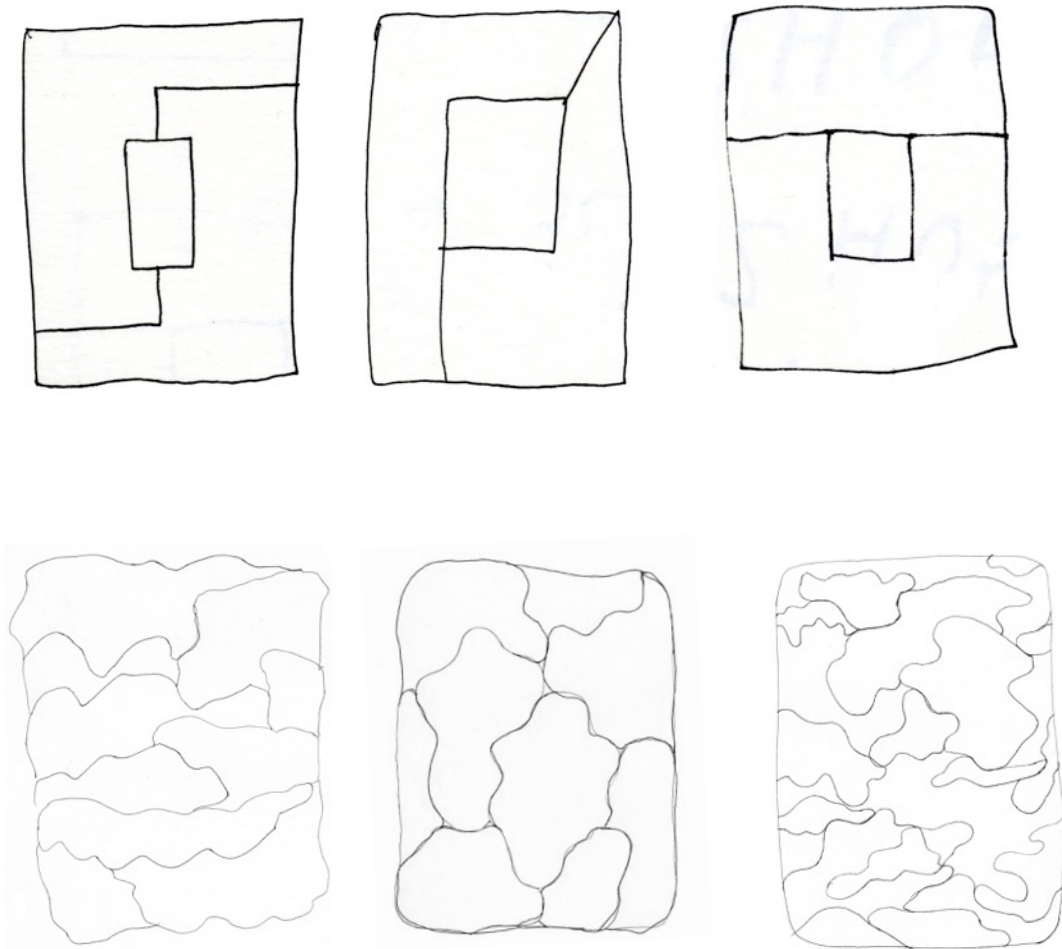
Suunnitteluprosessiani inspiroi tarve tämääntyyliselle workshopille. Erilaisia käsityökerhoja ja neulekahviloita on paljon, mutta ryijyn tekemiseen keskittyneitä ryhmiä ei ole juurikaan markkinoilla näkynyt. Ryijy on ajankohtainen ja trendikäs tekstiili, joka ansaitsee saada enemmän näkyvyyttä osakseen. Ryijyn valmistaminen käsin ompelemalla on helppoa vaikkakin aikaa vievää. Ryijyworkshopin tavoitteena olisi opetella ryijyn valmistustekniikka käsin ommellen ja valmistaa pienikokoinen moderni ryijy ohjeiden mukaisesti.

5.2.1 Ryijymallit

Halusin suunnitella workshopia varten valmiit ryijymallit, koska oppimistilanteessa omien mallien suunnitteluun menisi liikaa aikaa. Osallistujien luovuudelle jäi kuitenkin tilaa, sillä he saivat itse valita langat ja värimaailman toteuttamaansa ryijyyn. Tässä tapauksessa kyse oli kuitenkin ositetusta käsityöstä, joka ei sisällä taiteellista suunnittelua, vaan hyödyntää tuotteen esteettisiä ominaisuuksia sisältävää suunnittelua. Ositetussa käsityössä keskeistä on tuotteen valmistaminen laadittujen teknisten ohjeiden mukaan. (Pöllänen, Kröger, 2005.)

Olen itse tottunut valmistamaan ryijyjä hyvin intuitiivisen prosessin kautta. Suunnitteluprosessini lähtee usein liikkeelle lankojen ja väriyhdistelmien valinnasta.

Luonnostelen usein hyvin vähän etukäteen, ja valmis ryijymalli muotoutuu vapaasti luonnoksen pohjalta. Tämänkaltainen tarkempi suunnitteluprosessi oli minulle positiivinen haaste. Ryijymalleja suunnitellessa oli pakko ottaa huomioon jokainen nukka ja värien vaihtelut, eikä ohjeistuksia tehdessä sattumanvaraisuudelle voinut jättää sijaa.

Kuva 11. Luonnoksia

Päädyin suunnittelemaan testiworkshopiin kaksi erilaista ryijymallia toteutettaviksi vaihtoehtoiksi: yksinkertaisen graafisen ja hieman haastavamman abstraktin version. (Kuva 12.) Graafinen malli muodostuu kahdesta suorakaiteenmuotoisesta värialueesta, joiden keskellä on neliö. Ajattelin tämän mallin olevan aloittelijalle helppo valinta, sillä kuvion seuraaminen työpiirustuksesta olisi helppoa. Tämä malli muokkautuu mielestäni helposti persoonalliseksi nukkien pituutta vaihtelemalla ja erilaisia lankoja yhdistelemällä.

Kuva 12. Valmiit ryijymallit

Abstrakti ryijymalli koostuu epäsymmetrisistä värialueista, jotka ikään kuin liukuvat toisiinsa. Tässä mallissa on käytetty yhteensä 8 eri väriä. Malli on haastavampi ja vaatii enemmän luovuutta. Tähän ryijymalliin sopivat hyvin eripituiset nukat. Tämän tyyliä ryijyjä olen tehnyt itse aikaisemmin. Valmiiden ryijyjen koko on n. 25x34 cm.

Valmistin myös kolme pieniä näytemallia, jotka antoivat osviittaa erilaisista nukka-tyyleistä. (Kuva 13.) Ryijyn nukat voidaan tehdä monella eri tekniikalla. Perinteisissä ryijyissä käytetään monesti apuna nukkien solmimisessa nukkalastaa, jolloin nukat ovat tasapitkät. Itse suosin epätasaiseksi leikattuja nukkia, jolloin lopputulos on rento ja kerroksellinen. Nukat voidaan myös tehdä lenkeiksi yhtenäisestä pidemmästä langasta. Workshopin osallistujat saivat itse valita ryijyinsä nukitustyyliin.

Kuva 13. Esimerkkejä erilaisista nukitustyyleistä

5.2.2 Ohjeet

Workshopia varten laadin ryijymalleista ruutupiirustukset ja tein työohjeet. Näistä ohjeista koostin lehtisen, josta osallistujien oli helppo seurata työn etenemistä. (Liite 3). Ohjeiden ja työpiirustusten tekeminen oli minulle uusi asia, mutta löydettyäni apua netistä ja kysyttyäni lehtori Koivistolta, totesin sen olevan yksinkertaista. Ohjeet ovat aina ryijykohtaisia. Käsityöryijyjien ohjeistuksia tulee seurata tarkasti, eikä niitä tulisi muuttaa oman mielensä mukaan. Käsityöryijy on taideteos, ja sitä koskevat samat tekijänoikeuslait kuin muitakin ryijyjä. (Hännikäinen 1996, 59.)

Käsityöryijyjä tehtäessä pohjakangas tulee aluksi valmistella ja leikata oikean kokoiseksi. Pohjakankaaseen jätetään päärmevarat ylä- ja alareunaan, ja kääntövarat sivuille. Riippuen käytetystä pohjakankaasta, reunat joko huolitellaan ompelukoneella, tai teipataan maalarinteipillä. Selvensin ohjeissa, montako ruutua yksi nukkarivi vastaa malliryijyissä. Työpiirustuksessa kuvioalueet on rajattu tummilla ääri viivoilla ja eri värialueet merkitty symbolein (Hännikäinen, 1996, 59). Ryijyn ompelu aloitetaan vasemmasta alareunasta, ja työssä edetään aina vasemmalta oikealle, ja alhaalta ylös.

5.2.3 Materiaalit

Olin yhteydessä muutamiin lankavalmistajiin mahdollisesta yhteistyöstä ennen testiworkshopia. Pirkanmaan kotityö lähti ilokseni yhteistyöhön tarjoamalla lankoja projektiin. Sain heiltä lankoja lahjoituksena yhteensä 650 grammaa. Valitsin heidän valikoimastaan minulle tuttua Pirkka-lankaa, sekä Sirkka ryijylankaa. Minulla on ennestään isot lankavarastot, ja koska kyse oli testiworkshopista ajattelin, että voimme käyttää myös niitä. Valikoin yhteensopivia sävyjä villalangoista ja tein lankakeristä vyyhdit sirkansäärillä testiworkshopia varten. (Kuva 14.)

Kuva 14. Omista lankakeristä tehdyt vyyhdit

Pohjakankaaksi valitsin kanavakankaan, koska olen käyttänyt sitä itse paljon aikaisemmissa töissäni. Kanavakangas on tukevaa, minkä ansiosta se pitää muotonsa hyvin pientä ryijyä tehdessä. Jokainen osallistuja sai omakseen workshopissa käytetyt ryijyneulat, jotta työn jatkaminen kotona olisi helpompaa.

5.2.4 Testiworkshopin suunnittelu ja järjestäminen

Tiedustelin etukäteen muutamalta tutuiltani halukkuutta osallistua ryijyworkshopiin. Valitsin henkilöt testiworkshopiin sen perusteella, että tiesin heidän olevan kiinnostuneita ryijyistä ja käsitöiden tekemisestä. Workshopin tarkoituksena ei ole jatkosakaan pakottaa ketään mukaan, vaan sen on tarkoitus perustua vapaaehtoisuudelle. On mukavaa myös ohjaajan näkökulmasta, kun osallistujat ovat innostuneita ja motivoituneita tekemiseen.

Kun kaikille osallistujille sopiva ajankohta löytyi, lähetin heille tekemäni kutsut. Kutsussa selvisi tarkka aika ja paikka workshopille, sekä mistä siinä on kysymys. (Liite 2). Testiworkshopin toteuttamispäiväksi valikoitui sunnuntai 6.3.2016. Useiden eri vaihtoehtojen jälkeen päädyin toteuttamaan testiworkshopin kotonani. Tilaksi valikoitui oma asuntoni siksi, että ulkoisia häiriötekijöitä olisi mahdollisimman vähän. Pohdin tilaa pitkään, ja mietin aluksi muita vaihtoehtoja, kuten talvipuutarhaa ja kahviloita. Totesin kuitenkin kotini sopivan hyvin tähän pienelle ja tutulle porukalle järjestettävään testiworkshopiin. Rauhallinen ympäristö myös mahdollisti täydellisen keskittymisen tekemiseen ilman ylimääräisiä ärsykeitä.

Tapahtuman järjestämisessä täytyi ottaa huomioon paljon enemmän asioita kuin aluksi ajattelin. Koska ryijyworkshop jää konseptitasolle, ei tämän opinnäytetyön puitteissa käsitellä markkinointia, tilan hankintaa tai mahdollisia yhteistyökumppaneita sen enempää. Tarkoituksena oli kehitellä toimiva konsepti, jota on helppo lähteä työstämään eteenpäin opinnäytetyöprosessin jälkeen.

Vaikka järjestin workshopin kotonani, halusin tehdä tilasta harmonisen. Sain lainaan pidemmän pöydän, jonka asettelin huoneen keskelle. Koska kyseessä oli pieni porukka, oli mukava istua saman pöydän ääressä. Asettelin langat siististi esille värijärjestykseen. Valmisten tilaa ostamalla kukkia ja hankkimalla tarjoilut. Oheisessa kuvassa näkyy yksityiskohta tilasta ennen workshopin alkamista.

Kuva 15. Yksityiskohta tilasta ennen workshopia

5.3 Testiworkshop – konseptin testaus käytännössä

Testiworkshopin tavoitteena oli kokeilla workshopin toimivuutta käytännössä ja selvittää mitä kaikkea minun sen järjestäjänä ja ohjaajana tulee ottaa huomioon. Testiworkshop ja sen osallistujille tehty kyselytutkimus toimivat aineistona opinnäytetyölleni. Osallistujaksi valikoitui viisi naista tuttavapiiristäni. Heillä on erilainen tausta käsitöiden tekemisestä. Mukana oli muutama tottunut käsillä tekijä - yksi osallistuja ei ole tehnyt käsitöitä peruskoulun pakollisia käsityötunteja enempää. Ryijyn tekniikka oli kaikille uusi asia, joten osallistujat olivat ikään kuin samalla viivalla workshopin alkaessa.

Kerroin alustuksena osanottajille workshopin kulusta, jonka jälkeen kerroin hiukan opinnäytetyöstäni. Aluksi osallistujat saivat täytettäväkseen kyselyn ensimmäisen osion. Toiseen osioon vastattiin workshopin jälkeen. Kun kaikki olivat valmiita kyselyn kanssa pääsimme tutustumaan ryijynvalmistuksen saloihin.

Kuva 16. Lankojen hypistely oli osallistujien mieleen

Yllätyksekseni kaikki osallistujat valitsivat toteutettavaksi abstraktin ryijymallin. Tähän suurimpana syynä oli varmasti mallin luomat mahdollisuudet värien käytölle. Eräs osallistuja kertoi valinneensa mallin siksi, että se mahdollisti useamman eri langan käytön ja niiden vaihtelun. Erilaisten lankojen hypistely ja värien valinta oli selvästi osallistujien mieleen. *“Lankojen koskettelu tuntui kivalta ja rentouttavalta sormenpäissä”. “Lankoja oli kiva hypistellä.”* (Kuva 16.)

Olin varannut workshopin kestoksi kolme tuntia. Aikaa kului aluksi jutusteluun ja kyselyn täyttämiseen sekä kahvitteluun. Tämän ajan puitteissa ehti kuitenkin päästä jyvälle ryijyn tekniikasta ja hyvään alkuun ryijyissä. Aika hurautti ryijyjä tehdessä todella nopeasti, eikä moni olisi malttanut lopettaa tekemistä. *”Nyt mä haluaisin vaan tehdä tätä tän illan.”* *”Mäkään en haluais lopettaa!”* Ryijyn tekeminen osoitautui koukuttavaksi, eikä kukaan olisi malttanut irrottautua työstä workshopin loppussa. Muutama osallistuja uppoutui ryijyyn niin paljon, että he jäivät tekemään vielä pidemmäksi aikaa. Muutaman osallistujan mukaan ryijyt olisi mukavaa saada valmiiksi workshopin aikana. Kysyessäni palautetta eräs kuitenkin mainitsi, että toisaalta on kiva jatkaa tekemistä kotona kun tekniikka on opittu.

Kuva 17. Yhdessä tekeminen oli mukavaa

Workshopin alussa jännitin kovasti, mutta huomasin nopeasti sen olevan turhaa. Oli ihanaa huomata, kuinka innoissaan ja kiinnostuneita kaikki osallistujat olivat ryijyn tekemisestä. Oli hienoa nähdä kuinka antaumuksella he keskittyivät ja paneutuivat tekemiseen. Kaikki olivat selvästi motivoituneita ja halusivat oppia ryijyn tekniikan. Yhdessä tekemisessä oli selkeästi voimaa. (Kuva 17.) Osallistujat kannustivat toisiinsa ja toisilta sai tukea ja apua tarvittaessa. Eräskin osallistuja mainitsi, että yhdessä tekeminen oli workshopissa mukavinta.

Alkujännityksen jälkeen huomasin nauttivani ohjaajan roolissa olemisesta. Vaikka koen, ettei ohjaajana toimiminen ole välttämättä itselleni ominaisinta, siinä kiehtoo vuorovaikutus ja uuden opettaminen. Onnistumisen kokemukset tuovat iloa itse tekijälle, mutta myös ohjaajalle. Palkitsevinta oli ehdottomasti suora palaute, jota sain osallistujilta. Tuntui hyvältä nähdä osallistujien vilpitön ilo ja se kuinka he nauttivat ryijyn tekemisestä.

Vaikka suurin osa workshopin osallistujista oli ennestään toisilleen tuntemattomia, oli workshopin tunnelma lämmin ja rohkaiseva ja kaikki tulivat hyvin toimeen keskenään. Workshop herätti jälkepäin paljon positiivista huomiota Instagramissa, missä osallistujat julkaisivat ottamiaan kuvia hashtagilla #ryijyworkshop. Näiden kuvien kommentteja oli mukava seurata, sillä todella moni vaikutti olevan kiinnostunut ryijyistä ja workshopista ja sain itse lisää varmuutta konseptista.

Kuva 18. Osallistuja ompelee ryijyä

Kuva 19. Ryijyn tekniikan oppi nopeasti, ja sen tekeminen koettiin koukuttavana.

5.4 Osallistujien palaute ja kyselyn analysointi

Kyselytutkimuksen tarkoituksena oli kerätä osallistujilta vastauksia liittyen konseptiin ja workshopin toimivuuteen. Kyselyn menetelmänä käytettiin puolistrukturoitua kyselyä, jossa yhdistyvät avoimet ja suljetut kysymykset. Kaksiosaisen kyselyn tarkoituksena oli selvittää, mitä odotuksia osallistujilla oli, kiinnostiko ryijy heitä ja millainen olo heillä oli ennen workshopia. Jälkeenpäin selvitettiin täyttyivätkö odotukset, muuttuiko olo workshopin aikana ja sen jälkeen, mikä toimi ja mikä vastavasti olisi voinut olla toisin. (Liite 1)

Kaikilla viidellä vastaajalla oli jonkinasteinen kiinnostus ryijyjä kohtaan. Ryijy kiehtoo perinteisenä Suomalaisena tekstiilinä, mutta ennen kaikkea modernin lähestymistavan kautta. Varsinkin pienikokoiset ryijyt koettiin kiinnostavina, sillä niiden valmistaminen itse ei tunnu liian työläältä tai aikaa vievältä. Ryijyllä nähtiin olevan paljon mahdollisuuksia, mutta valitettavan usein niitä pidetään yhä mummomaisina, ja monet modernisointiyritykset ovat olleen suorastaan huonoja. Yhden osallistujan perheessä on tehty ryijyjä, joten perinteen jatkaminen omannäköisesti kiinnosti.

“Ryijy on käsin kosketeltava taideteos, jonka pinta tekee sen mielenkiintoiseksi.”

Uuden taidon oppiminen oli odotuksista kysyttäessä jokaisen vastaajan paperilla. Workshopilta odotettiin myös mukavaa yhdessäoloa ja hyvää mieltä. Osallistajat olivat todella innostuneita ja motivoituneita tekemiseen. Ilon kiljahdukset huvittivat minua – jopa teippien laittaminen pohjakankaaseen koettiin mielekkäänä. Osallistujien reaktioista tuli tunne, että tällaista ideaa on kaivattu. Käsitöitä ei heidän mielestään tehdä enää samalla tavalla kuin ennen. Käsityöt jäävät helposti muiden kiereiden jalkoihin ja kun aikaa olisi, käsityöt eivät välttämättä ole ensimmäinen asia, joka tulee mieleen. Moni workshopin osallistujista haluaisikin tehdä käsillään enemmän.

Käsillä tekeminen auttaa keskittymään ja rentoutumaan. Yksi osallistuja kertoi keskittyneensä ryijyn tekemiseen niin antaumuksella, että kaikki stressaavat asiat ja muut ajatukset kaikkosivat mielestä. Workshopin aikana osallistajat kertoivat olon tuntuneen innostuneelta, levolliselta ja hyvältä. Ryijyn tekeminen tuntui osallistujista sopivan haastavalta. Tekniikan oppi nopeasti, eikä se ollut niin vaikeaa kuin moni etukäteen luuli. Ryijyn ompeleminen koettiin helposti lähestyttävänä käsityön muo-

tona kömpelöllekin tekijälle. Vaikka kaikki hyppivätkin kollektiivisesti välillä väärille riveille, ei se haitannut. Uutta taitoa opetellessa virheetkin opettavat. Kaikki osallistujat valmistivat abstraktin ryijyn, joten lopputuloksesta ei voi päätellä onko siinä virheitä. Yhden vastaajan mukaan ohjeet olivat hyvät ja yksinkertaiset ja ilmapiiri rohkaiseva: workshopin aikana ei tullut sellaista oloa että voisi epäonnistua.

“Tässä on se ihanaa, että ei oikeestaan voi epäonnistua, tekeminen on armollista.”

Yksi osallistuja kertoi kokeneensa “välimasennusta”, koska hän ei hahmottanut millainen työstä tulee, ja inspiraatio tuli kesken työn toisenlaiseen. Käsitöissä pienet kriisit ja haasteet kuuluvat asiaan. Pähkäily voi kiristää hermoja, mutta väliaikainen kokemus stressistä voi jopa lisätä keskittymiskykyä ja tarkkaavaisuutta. Sopivan vaikealta tuntuvan haasteen ylittäminen kehittää ongelmanratkaisukykyä. Tätä voidaan kuvata myös positiivisena stressinä, jolloin kehon keskittymiskyky ja vireystila ovat parhaimmillaan. (Mielenterveysseura.fi; Pöllänen, 2013.)

Ryijyn tekeminen selkeästi vakuutti osallistujat. Workshopin lopussa työstä oli vaikea irrottautua, eikä moni olisi malttanut lähteä kotiin. Ryijyä ommeltaessa toistuu sama yksinkertainen rytmi, joka koettiin koukuttavana ja rentouttavana. Moni osallistuja tuntui saavuttaneen *flow-kokemuksen*, jossa tekeminen vie mennessään, ja asiat tuntuvat sujuvan ilman turhia ponnisteluja (Pöllänen 2013). Yksi vastaaja antoi palautetta, että useat eri vaiheissa olevat ryijymallit voisivat tehostaa opetusta, jos ryhmässä on eritasoisia oppilaita. Idea on mielestäni hyvä, sillä monet hahmottavat asioita visuaalisesti.

“Mulla ei ainakaan riitä keskittyminen mihinkään neulomiseen, tää on vähän rennompaa.”

Vastauksista käy ilmi, että testiworkshop oli onnistunut. Kaikkien vastaajien odotukset täyttyivät - muutaman jopa ylittyivät. Moni toivoi konseptille jatkoa, ja uskoi sille olevan kysyntää. Ryijymallit, värit, tila ja tunnelma saivat erityisesti kiitosta osakseen. Ilmapiiri oli lämmin ja osallistujien kesken vallitsi hyvä henki. Workshopissa mukavinta oli yhdessä tekeminen, värimaailman valitseminen, itse työ ja luomisen ilo. Ryijyn tekeminen koettiin ihanaksi ja kaikki osallistujat lähtivät kotiin hyvän mielen ja uuden taidon kanssa.

“Tää on niin ihanaa, mä en kestä!”

Yhden osallistujan palaute tiivistä mielestäni hyvin asiat, joita tavoittelin workshopin suhteen:

“Workshopin kautta pääsin sukeltamaan aivan uuteen maailmaan ryijyjen, lankojen ja värisuunnittelun parissa. Niin monta asiaa inspiroi uudella tavalla mitä en aiemmin osannut edes kuvitella. Workshopin myötä kiinnostukseni ja into ryijyjen tekemiseen kasvoi ja haluankin pitää yllä tätä taitoa ja oppia minkä olen saanut, ja jatkaa uuden harrastukseni parissa vielä tulevaisuudessakin.”

5.5 Yhteenveto ryijyworkshop-konseptista ja jatkosuunnitelmat

Järjestämäni testiworkshopin perusteella uskon konseptin olevan kehityskelpoinen. Ryijyworkshopin tavoitteena oli opetella ryijyn valmistustekniikka käsin ommellen, ja valmistaa pienikokoinen ryijy annettujen ohjeiden mukaisesti. Ajatukseni on tehdä ryijyä näkyvämmäksi käsityön muodoksi helposti lähestyttävän työpajan kautta. Workshopin tavoitteena on myös modernisoida käsitystä ryijyistä ja käsityökerhoista. Ryijy kiinnosti workshopin osallistujia, ja sillä nähtiin olevan paljon mahdollisuuksia. Ryijyworkshopin avulla voin omalta osaltani viedä tätä perinteistä tekstiilitekniikkaa eteenpäin.

Testiworkshopissa oli viisi osallistujaa, ja pieni 5-10 henkilön ryhmä sopisi mielestäni jatkossakin työpajan toimintaan oivallisesti. Ryhmän vuorovaikutus toimi hyvin, tunnelma oli sopivan intiimi ja rauhallinen.

Ryijyworkshop muotoutuu helposti monenlaisiin tiloihin ja ympäristöihin. Pieni kahvila, galleria tai työhuone toimisivat erityisen hyvin. Ympäristön tulisi olla valoisa, siisti ja visuaalisesti miellyttävä, jotta itse tekeminen voisi olla pääosassa. Liialliset ärsykkeet, kuten kova meteli, kirkkaat valot ja muut ihmiset voivat häiritä keskittymistä ja tekemisestä nauttimista. Tarpeeksi suuri pöytä helpottaa työskentelyä lankojen kanssa. Ryijyn tekeminen - vaikka kyseessä onkin pieni ryijy - vaatii aina jonkin verran tilaa ympärilleen.

Workshopin kohderyhmänä ovat ensisijaisesti kaikki ryijyn valmistuksesta kiinnostuneet henkilöt. Markkinointikanavat vaikuttavat kuitenkin suuresti kohderyhmän valikoitumiseen, ja onnistuneen markkinoinnin kautta voin vaikuttaa siihen, kuinka hyvin workshop tavoittaa mahdolliset osallistujat. Workshopia voisi aluksi markki-

noida pienimuotoisesti sosiaalisen median, kuten Instagramin ja Facebookin kautta. Testiworkshopista jaettujen kuvien kommenttien perusteella ainakin Instagramista löytyi useita kiinnostuneita. Yhteistyöryitykset voisivat myös mainostaa workshopia tahoillaan. Potentiaalisia yhteistyökumppaneita voisivat olla esimerkiksi Helsinki design week, galleriat ja lankakaupat. Mahdollinen blogiyhteistyö tavoittaisi myös kohderyhmän ja potentiaaliset osallistujat hyvin. Koen kuitenkin, että oikean markkinan muotoutumiseksi minun täytyisi aluksi tuoda omaa osaamistani ja ryijyjäni enemmän esille. Kun tietoisuus osaamisestani lisääntyisi, myös workshop olisi vakuuttavampi. Oman verkkosivun perustaminen ryijyihin liittyen onkin ollut suunnitelmistani jo pitkään.

Workshop voisi toimia innoittajana käsityöharrastuksen aloittamiselle tai unohtuneen taidon mieleen palauttamisessa. He jotka eivät syystä tai toisesta tee käsitöitä itsenäisesti, voivat workshopin kautta löytää luovuuden itsestään ja innostua ottamaan käsityöt osaksi arkeaan. Testiworkshopin palautteen perusteella moni aikoikin jatkaa ryijyjen tekemistä itsenäisesti. Workshopille toivottiin jatkoa, ja sen konseptia pidettiin onnistuneena.

Testiworkshopin perusteella ryijyn tekeminen toi osallistujille hyvää oloa ja onnistumisen kokemuksia. Muut ajatukset unohtuivat workshopin aikana mielestä. Ryijyworkshop voisi tuoda rentouttavan levähdyshetken ja vaihtelua usein stressaavaan arkeen. Ohjaajana voisin tuoda hyvinvoinnin näkökulman esille jo workshopin aikana, jolloin voin vaikuttaa osallistujien kokemuksiin käsillä tekemisestä. Voisin selvittää esimerkkien avulla kuinka käsillä tekeminen edesauttaa läsnäoloa, rentoutumista ja muita vaikutuksia hyvinvoinnille. Mindfulnessilla ja meditaatiolla on paljon yhteistä käsillä tekemisen kanssa, sillä kummatkin vaativat kehon ja mielen yhteyttä ja niiden kautta syntyvää läsnäoloa. Workshopin tavoitteena ei kuitenkaan ole korostaa liikaa käsityön terapeuttisuutta, vaan tuoda esille sen vaikutukset hyvinvointiin käytännön tekemisen kautta.

Suunnittelin ja valmistin malliryijyt viikkoa ennen workshopia. Päädyin suunnittelemaan kaksi valmista ryijymallia vaihtoehtoiksi. Suunnittelin valmiit mallit, koska ajattelin että omien mallien suunnittelu veisi liikaa aikaa itse tekemiseltä. Jatkoa ajatellen olisin voinut kysyä osallistujien mielipidettä siitä, haluaisivatko he tehdä mieluummin ryijyn valmiin mallin pohjalta, vai suunnitella oman. Ryijymalleja voisi olla useampia, jolloin jokaiselle löytyisi mieleinen ryijy. Moni testiworkshopin osallistujista toivoi ryijyn tulevan valmiiksi workshopin aikana. Jatkossa toteutettava

ryijymalli voisi olla hiukan pienempi, jotta sen ehtisi saada valmiiksi workshopin ajan puitteissa. Huomasin myös, että workshopin aikana jokainen osallistuja aloitti ainakin kerran uuden nukkarivin väärästä kohdasta. Pohjakankaaksi soveltuisi jatkossa varmasti paremmin kangas, josta on poistettu langat nukkarivien kohdalta, tai ne voisi ainakin merkitä etukäteen. Jatkossa tulisin myös käyttämään enemmän aikaa itse mallien suunnitteluun ja testaamiseen. Myös ohjeistukseen ja workshopin graafiseen ilmeeseen panostaisin enemmän tulevaisuudessa. Kun osallistujat tulkit-sivat työpiirustusta workshopin aikana, totesin, että minun olisi kannattanut merki-tä nukkarivit numeroin ompelun helpottamiseksi. Koska ryijyt eivät valmistuneet workshopin aikana, myös viimeistelyä varten tarvittaisiin jatkossa kirjalliset ohjeet. Nämä kaikki huomiot ovat hyödyksi workshopin jatkotyöstöä ajatellen. Valittu vä-rimaailma ja langat herättivät ihastusta osallistujien keskuudessa, ja koenkin ne omaksi vahvuudekseni. Mikäli workshop saa jatkoa, on tarkoituksena periä osallis-tujilta materiaalimaksu kulujen kattamiseksi.

6 Lopuksi

Opinnäytetyöni tavoitteena oli ryijyworkshop-konseptin kehittäminen. Workshopin lähtökohtana ja innoittajana toimivat itselleni kaksi tärkeää teemaa: ryijy ja hyvinvointi. Lähdin etsimään työssäni vastausta kysymykseen: *miten rakentaa ryijyworkshop-konsepti?* Työn toiminnallisena produktina järjestettiin testiworkshop pienelle ryhmälle, jonka avulla selvitettiin workshopin toimivuutta käytännössä. Workshopin suunnitteluprosessin, kokeilun käytännössä, ja sen osallistujille tehdyn kyselyn ja palautteen perusteella tehtiin yhteenveto konseptista. Työni tavoitteena oli kehittää toimiva konsepti, jota olisi helppo lähteä työstämään eteenpäin opinnäytetyöprosessin jälkeen. Keräämäni aineiston perusteella voin sanoa, että ryijyworkshop on kehittämisen arvoinen idea.

Omana tutkimushypoteesina oli, että käsityö voi tuottaa tekijälleen hyvinvointia. Pohdin toisessa tutkimuskysymyksessäni, *miten ryijyn tekeminen voi tuoda hyvää oloa*. Käsityön tekemisellä on tutkitusti merkittäviä yksilön hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Tarkastellessani käsityön ja hyvinvoinnin yhteyksiä ymmärsin, miten kokonaisvaltaisesti käsillä tekeminen vaikuttaa hyvinvointiin. Testiworkshop ja osallistujien vastaukset osoittivat, että ryijyn tekeminen –vaikka kyseessä oli lyhyt aika – vaikutti osallistujiin positiivisesti. Käsityön hyvää oloa tuovien vaikutusten toteutumiseksi ei siis tarvita paljon aikaa tai harjoittelua. Uskon vilpittömästi kyselyn vastausten ja omien havaintojeni perusteella workshopista saamaani positiiviseen palautteeseen. Workshopin onnistumiseen vaikutti osaltaan varmasti myös osallistujien kiinnostus ryijyihin ja motivaatio itse tekemiseen. Ryijyworkshopissa yhdistyy monta elementtiä, joiden kautta voi kokea hyvää oloa. Värit, langat ja materiaalien koskettelu hivelevät aisteja ja herättävät tunteita. Haptisen kosketuksen kautta aistit saavat ärsykeitä, ja tekemisen kautta saavutetaan keskittymistä ja rentoutumista. Uuden taidon oppiminen ja onnistumisen kokemukset luovat tunteen aikaansaamisesta joka voidaan kokea palkitsevana. Tekeminen yhdessä muiden kanssa luo tunteen yhteisöllisyydestä, joka on tärkeää hyvinvoinnin kannalta. Ryijyn tekniikka koettiin armollisena. Workshopin aikana osallistujille ei tullut tunnetta siitä, että voisi epäonnistua.

Prosessin alussa omat epävarmuudet idean riittävydestä olivat esteenä työn etenemiselle. Oivalsin kuitenkin saamani myönteisen palautteen perusteella, että epävarmuus olikin ainoastaan oman pääni sisällä. Testiworkshopista saamani palaute antoi minulle varmuutta konseptin toteuttamiskelpoisuudesta. Uskon ideaani!

Prosessin alussa suunnitelmani oli hankkia opinnäytetyölleni yhteistyökumppani, mutta se ei toteutunut ajan puitteissa. Koska aikataulun oli edettävä, päädyin kehittämään ryijyworkshop-konseptin omana projektinani, joka on työstettävissä pidemmälle opinnäytetyöprosessin jälkeen. Koen, että tämä ratkaisu oli oikea, sillä pystyin kokeilemaan ideaa käytännössä pienemmässä mittakaavassa. Testiworkshopin avulla sain kerättyä tärkeää informaatiota jatkoa ajatellen.

Aikataulusta kirjallinen osuus vei ehdottomasti eniten aikaa, mikä oli odotettavissa. Kirjoitusprosessini lähti hitaasti liikkeelle, ja kirjoittaminen tuntui välillä todella työläältä. Haasteellisinta oli ajatusten jäsenteleminen tekstin tuottamisessa. Olen pohdiskeleva tyyppi, joka sortuu helposti liialliseen analysointiin. Toisaalta asioiden tarkastelu monelta eri kantilta auttaa ymmärtämään ja hyväksymään useita eri näkökulmia. Liiallinen pähkäily ei kuitenkaan hyödyttänyt työn etenemisen kannalta. Minulla ei ole kovin paljon kokemusta tutkivan ja analyysoivan tekstin kirjoittamisesta. Opinnäytetyön rakenteen jäsentyessä ja kirjoitusprosessin edetessä, tekstin tuottaminenkin helpottui. Tunsin välillä olevani hukassa lähdeaineiston kanssa, koska sitä olisi löytynyt vaikka kuinka paljon. Hyvinvointi on aiheena erittäin laaja, ja tiedostin jo etukäteen sen haasteellisuuden. Oikean lähdeaineiston löytäminen ja sen tarkastelu veikin yllättävän paljon aikaa. Haasteellista oli runsaan lähdeaineiston käyttäminen ja yhdistäminen tekstissäni, ja taustatietoon perehtyminen samanaikaisesti workshopin ideoinnin kanssa. Tässä olisi varmasti ollut avuksi vielä perusteellisemmän aikataulun tekeminen. Koen kuitenkin luoneeni selkeän teoriapohjan, joka pohjustaa opinnäytteeni produktiosuutta.

Lähdin tässä työssä omalle epämukavuusalueelleni workshopin ohjaajana. Testiworkshopin onnistuminen toi kuitenkin lisää itsevarmuutta ja luottamusta omaan tekemiseen. Innostuin palvelumuotoilun näkökulmasta, ja uskon tästä projektista olevan minulle hyötyä myös tulevaisuudessa. Muotoilijan työnkuva tulee laajenemaan ja muuttumaan tulevaisuudessa, ja yhteisöllisyys ja palvelumuotoilu ovat koko ajan kasvavia trendejä.

Minulle oli tärkeää tehdä opinnäytetyöni itseäni kiinnostavasta aiheesta. Halusin opinnäytetyöni olevan jollain tavalla merkityksellinen paitsi itselleni, myös muille. Opinnäytetyöni on ollut itselleni hyvin henkilökohtainen prosessi, ja on ollut palkitsevaa tehdä projektia itselleni tärkeästä aiheesta. Kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen lopputulokseen ja koen onnistuneeni tavoitteissani omien odotusteni mukaisesti. Kiinnostukseni ryijyä kohtaan kannustaa minua jatkamaan työskentelyä sen pa-

rissa tulevaisuudessa. Tavoitteeni on jatkaa ryijyjen valmistusta ja workshopin työstämistä eteenpäin valmistumiseni jälkeen. Toivon, että opinnäytetyöstäni on hyötyä myös muille ryijyistä ja käsityön ja hyvinvoinnin yhteyksistä kiinnostuneille, tai workshopin järjestämistä pohdiskeleville opiskelijoille. Haluan muidenkin näkevän, miten ihana ryijy on.

Lähteet

Aalto, Tiina. Luutonen, Marketta. 2012. Trendikkäämpää kuin koskaan? Käsi- ja taideteollisuusliitto: Taito-lehti.

Antila, Henna. 2010. Hyvinvointipalvelujen kysyntä kasvaa. Opetus -ja kulttuuriministeriön verkkolehti. <http://www.minedu.fi/etusivu/arkisto/2010/0909/hyvinvointipalvelut.html> (Luettu 13.3.2016)

Anttila, Pirkko. 1999. Katso käsillä tunteaksesi. Kuopio: Taitemia.

Anttila, Pirkko. 1992. Käsityön ja muotoilun teoreettiset perusteet. Helsinki: Werner söderström osakeyhtiö

Asun- lehti. 1/2016.

Hännikäinen, Tuija. 1996. Ryijykirja. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Ajatus

Kanerva, Arla. 2015. Aikuisten värityskirjat kannustavat itsekkyyteen. Helsingin sanomat. <http://www.hs.fi/kulttuuri/a1434512299516> (Luettu 15.4.2016)

Koivisto, Hilpi. 2014. Opetusmoniste ryijystä. Lehtori. Metropolia Ammattikorkeakoulu.

Kröger, Tarja. Pöllänen, Sinikka. Näkökulmia kokonaiseen käsityöhön, 2005, Savonlinnan opettajankoulutuslaitos.

http://sokl.uef.fi/verkojulkaisut/tutkivaope/pdf/polla_kroger.pdf (Luettu 4.4.2016)

Laine, Sari. 2015. Mitä on mindfulness? Intohimona hyvinvointi - blogi. Hidasta elämää. <http://hidastaelamaa.fi/2015/03/mita-on-mindfulness/> (Luettu 2.4.2016)

McKay, Sarah. 2014. Why crafting is great for your brain: A neuroscientist explains. MindBodyGreen.

<http://www.mindbodygreen.com/0-14252/why-crafting-is-great-for-your-brain-a-neuroscientist-explains.html> (Luettu 2.4.2016)

Mielenterveysseura.fi. 2016. Stressi kuuluu elämään. Hyvinvointi.

<http://www.mielenterveysseura.fi/fi/mielenterveys/hyvinvointi/stressi-kuuluu-el%C3%A4m%C3%A4%C3%A4n> (Luettu 5.4.2016)

Nytorp, Eeva. Rantala, Hilikka. Willberg, Leena. 2008. Aatelisryijy – Arkipeite – Arvotekstiili. Tampere: Pirkanmaan käsi- ja taideteollisuus ry.

Peitteestä arvotekstiiliksi, 2000. Ohjelmasta Taito tv. Yle elävä arkisto.

<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2010/09/20/suomalainen-ryijy-peitteesta-taidetekstiiliksi> (Luettu 21.2.2016)

Pöllänen, Sinikka. 2013. Käsityötiede - tutkimusmatkalla käsin tekemisen hyvinvointikokemuksiin. Käsityö Elämässä.

<http://www.xn--ksityelmss-q5agbc6x.fi/12-nakokulmaa-kasityohon/kasityotiede-tutkimusmatkalla-kasin-tekemisen-hyvinvointikokemuksiin/> (Luettu 15.4.2016)

Pöllänen, Sinikka. 2012. Käsityö ja psyykkinen hyvinvointi käsityön tutkimuskentässä. AMK-lehti/UAS journal 2/2012 –verkkolehti. https://arkisto.uasjournal.fi/uasjournal_2012-1/1363-2825-1-CE.pdf

(Luettu 15.12.2015)

Repo, Päivi. 2012. Aivot tarvitsevat käsitöitä. Helsingin Sanomat.

<http://www.hs.fi/kotimaa/a1337825614380> (Luettu 27.1.2016)

Ryijyn ompelu. Tee itse: Punomo. Verkkosivu.

<http://teeitse.punomo.fi/home/helsinki/nettiryijy/valmistus.htm> (Luettu 19.1.2016)

Ryijy tänään ja huomenna. 2000. Ohjelmasta Taito tv. Yle elävä arkisto.

<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2010/09/20/suomalainen-ryijy-peitteesta-taidetekstiiliksi>

(Luettu 16.4.2016)

Savela, Olli. 2009. Hyvinvointia ei voi mitata yhdellä luvulla. Tilastokeskus: Tieto- & trendit –lehti, verkkoartikkeli.

http://www.stat.fi/artikkelit/2009/art_2009-02-19_002.html?s=0 (Luettu 3.4.2016)

Sopanen, Tuomas. Willberg, Leena. 2008. Ryijy elää. Joutsenlahti: Tuomas Sopanen.

Suomen virallinen tilasto: Vapaa-aikatutkimus (verkkojulkaisu). Helsinki: Tilastokeskus.

<http://www.stat.fi/til/vpa/index.html> (Luettu 20.1.2016)

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. 2015. Hyvinvointi.

<https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/keskeisia-kasitteita>

(Luettu 7.2.2016)

Vähälä, Eija. 2003. Luovan käsityöprosessin yhteydet psyykkiseen hyvinvointiin. Kuopion Muotoiluakatemia.

Wikipedia. 2016. Hyvinvointi. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Hyvinvointi>

(Luettu 7.2.2016)

Wikipedia. 2016. Mindfulness. <https://en.wikipedia.org/wiki/Mindfulness>

(Luettu 25.2.2016)

Kuvalähteet

Kuva 1. Ensimmäiset ryijyni esillä galleria Lokalissa Helsingissä keväällä 2014. Lokal.
<http://lokalhelsinki.com/wordpress/exhibition/bloom>

Kuva 2. Viitekehys. Ina Nordbäck

Kuva 3. Käsityö kolmensuuntaisena voimauttavana vuorovaikutuksena. Pöllänen, Sinikka. 2013. <http://www.xn--ksityelmss-q5agbc6x.fi/12-nakokulmaa-kasityohon/kasityotiede-tutkimusmatkalla-kasin-tekemisen-hyvinvointikokemuksiin/>

Kuva 4. Ahvenanmaalaisen peiteryijyn reunoihin on solmittu ruutuja. Sihvo, Pirkko. 2009. Rakas ryijy. Museovirasto. Sivu 20.

Kuva 5. Akseli Gallen-Kallelan Liekki ryijy vuodelta 1900. Sopenen T. Willberg L. 2008. Ryijy elää. Sivu 82.

Kuva 6. Maryanne Moodie järjestää kudontaworkshopeja ympäri maailmaa.
<http://www.designlofefest.com/2014/06/weaving-workshop/> (Luettu 10.4.2016)

Kuva 7. Saana & Ollin suunnittelema ryijy Elonkierto Suomen Käsityön ystäville vuodelta 2015 hakee inspiraatiota kansanomaisesta symboliikasta.
<http://www.kasityonystavat.fi/phpThumb/phpThumb.php?id=909&w=1000>
 (Luettu 15.4.2016)

Kuva 8. Touko Issakainen, Rosanvärinen ryijy, 2006. Sopenen T. Willberg L. 2008. Ryijy elää. Sivu 389.

Kuva 9. Kuvakollaasi moderneista seinätekstiileistä.

1. <http://www.mimijung.com/one-yellow-shadow>
2. https://www.etsy.com/shop/jujujust?ref=unav_listing-cta1
3. https://www.etsy.com/listing/172156271/furry-snowy-wonderland-hand-woven?ref=shop_home_active_16
4. <http://alybarohn.tumblr.com/image/86122971469>
5. <https://fi.pinterest.com/pin/8866530495001008/>
6. <https://fi.pinterest.com/pin/8866530495001035/>
7. <http://www.coldpicnic.com/wall-hangings/the-search-for-modern-humans-wall-hanging>
8. <http://www.designlofefest.com/2013/10/7-favorite-pins-2/>
 (Luettu 10.4.2016)

Kuva 10. Smyrna- ja Senneesolmut. <https://jacobsenrugs.com/image/blog/TURKNOT.GIF>
<https://jacobsenrugs.com/image/blog/PERKNOT.GIF>
 (Luettu 12.4.2016)

Kuvat 11.-19. Ina Nordbäck.

RYIJYWORKSHOP TESTI

6.3.2016

Kysymyksiä workshopin aluksi

Kuinka paljon harrastat käsitöitä? Ympyröi sopivin vaihtoehto

Usein

Silloin tällöin/satunnaisesti

En tee käsitöitä

Haluaisin tehdä enemmän, mutta _____

Mikä motivoi sinua tekemään käsitöitä? Voit valita useamman, numeroi silloin tärkein 1, seuraavaksi tärkein 2 jne.

Tarve tietylle tuotteelle

Rentoutuminen ja hyvä olo joka prosessista syntyy

Itseilmaisu, luova toiminta

Taitojen kehittäminen

Sosiaalisuus ja yhdessä tekeminen

Materiaalit

Ajanviete

Muu, mikä?

Kerro lyhyesti, miten koet oman olosi tällä hetkellä. Oletko stressaantunut tms.

Kiinnostaako ryijy sinua? Jos kiinnostaa, niin miksi?

Mitä odotuksia sinulla on tämän workshopin suhteen?

Workshopin jälkeen

Miltä ryijyn tekeminen tuntui?

Täyttivätkö odotuksesi?

Mikä oli workshopissa mukavinta?

Mikä ei toiminut?

Miten koit olosi workshopin aikana, ja nyt sen jälkeen?

Otan mielelläni vastaan kommentteja ja palautetta, risut ja ruusut ovat tervetulleita😊

RYIJYWORKSHOP

Teen opinnäytetyönäni ryijyworkshop -konseptin ja tutkin käsillä tekemisen vaikutuksia hyvinvointiin. Kiitos kun olet mukana!

Ensi sunnuntaina 6.3. klo 14-17
Viipurinkatu 4 A 8

Tarjolla pientä purtavaa!

ps. ota mukaan omat sakset

TERVETULOA

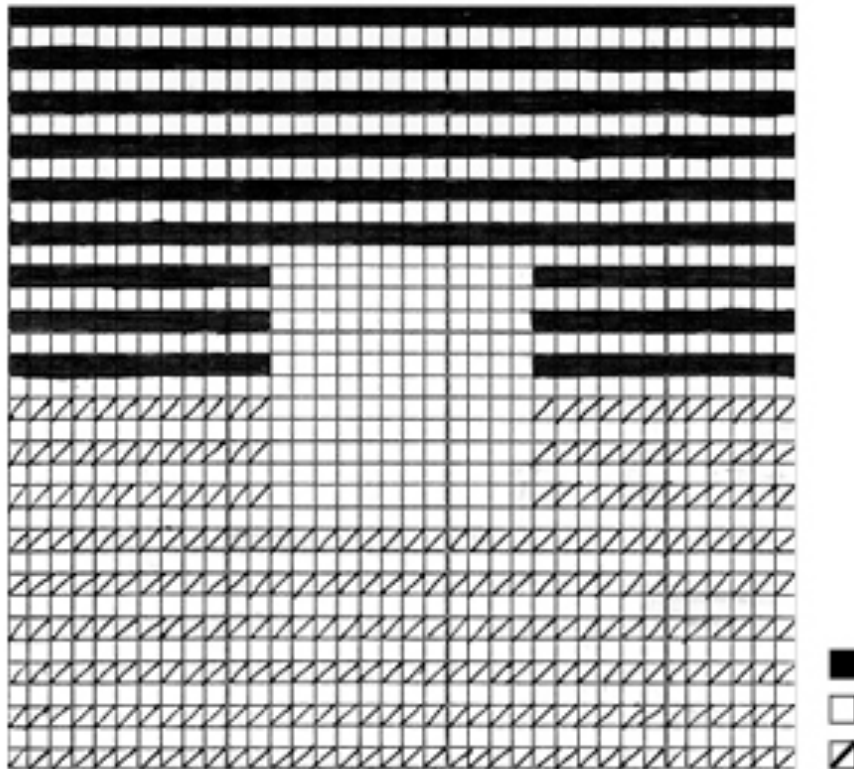
Ohjeet

RYIJYWORKSHOP

Ina Nordbäck - osa opinnäytetyötä Metropolia Amk:ssa

Ryjy 1

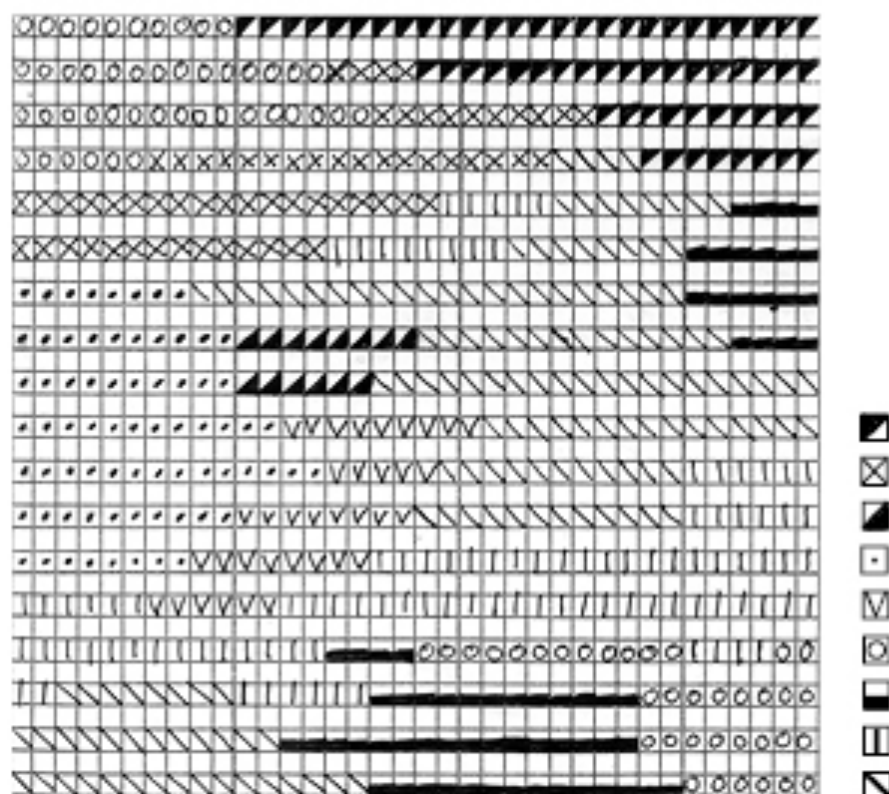
Koko: noin 24 x 33 cm

Työpiirustus:

Ryjyn leveydessä on 36 nukkaa ja korkeudessa 18 nukkariviä. Yksi ruutu leveydessä on yksi nukka, yksi tyhjä ruutu korkeussuunnassa on kaksi tyhjää riviä.

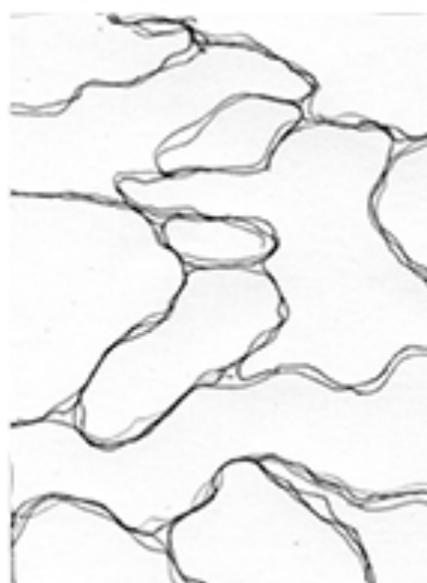
Ryjy 2

Koko: noin 24 x 33 cm

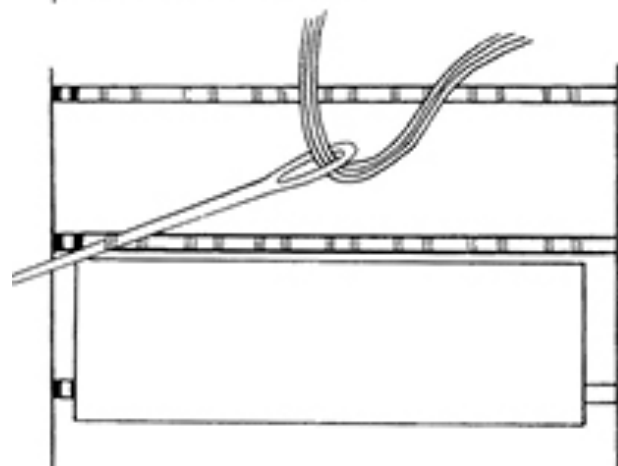
Työpiirustus:

Ryjyn leveydessä on 36 nukkaa ja korkeudessa 18 nukkariviä. Yksi ruutu leveydessä on yksi nukka, yksi tyhjä ruutu korkeussuunnassa on kaksi tyhjää riviä.

RYIJY OMMELLEN

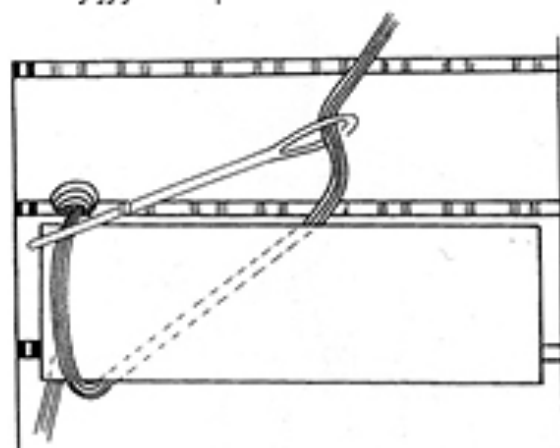
Huolitele pohjakankaan reunat tai suojaa ne maalarinteipillä, riippuen käyttämästäsi pohjakankaasta. Näin pohjakankaan reunat eivät lähde purkautumaan ja pohja pysyy paremmin muodossaan.

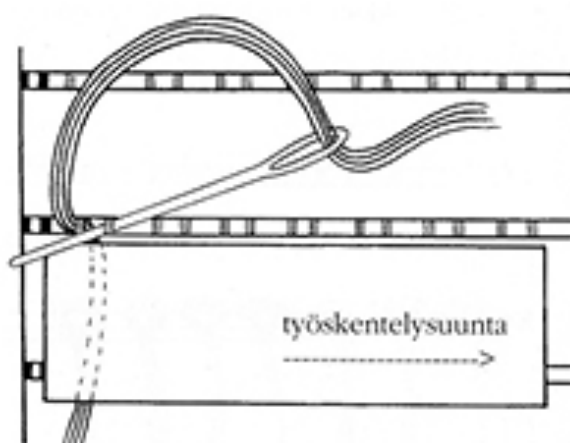
Aloita ryijynukkien ompeleminen työn vasemmasta alareunasta heti päämevaran jälkeiseltä riviltä. Nukka ommellaan kahteen loimilankaan työpiirustuksen mukaisesti. (ei reunalankoihin)

Työ etenee vasemmalta oikealle vaikka neula vietään työssä aina oikealta vasemmalle.

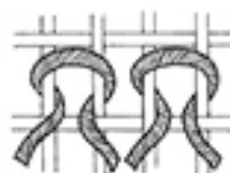
Ryijysolmun tekeminen: Vie nukkalangat lähes kokonaan pohjakankaan läpi. Roikkumaan jätetään halutun mittainen pätkä nukkaa. Voit käyttää tässä apuna mRyös mittalastaa, jos haluat ryijyyn tasapitkäiset nukat.

Leikkaa ryijynukan lenkit auki kun olet päässyt työn oikeaan reunaan tai vasta lopuksi.

Juokseva lanka vietään yläkautta ja neula pujotetaan kahden seuraavan loimilangan alitse oikealta vasemmalle. Kiristä solmu.

ryijysolmu

VALMIIN RYIJYN VIIMEISTELY

Ryijyn molempiin päihin tehdään 2-4 sentin levyiset päämeemit. Päämeemit ommellaan terävällä neulalla ja vahvalla langalla. Päämeiden päitä ei saa ommella kiinni, koska yläpäämeimen sisälle pujotetaan ripustustanko. Kanavapohjaa käytettäessä myös reunat taitetaan ja ommellaan kiinni ryijyn nurjalle puolelle.

